

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

**ANALÝZA PROMLUV MODERÁTORŮ POŘADU
HYDE PARK ČT24**

Analysis of hosts speeches in Hyde Park ČT24

Bakalářská práce

Eliška Syrovátková

Vedoucí práce: Mgr. Petra Chvojková

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Analýza promluv moderátorů pořadu Hyde Park ČT24 vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou použitou literaturu i další zdroje. Práce obsahuje 80 280 znaků.

V Olomouci dne

Eliška Syrovátková

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Petře Chvojkové za její vedení a cenné rady. Zároveň děkuji i všem ostatním, kteří mi během psaní této práce věnovali svůj čas, rady a připomínky.

Anotace

Bakalářská práce se věnuje moderátorům pořadu Hyde Park ČT24 a analýze jejich promluv. Teoretická část práce se zaměřuje na vymezení pojmu mediální dialog a také na popis nerovnosti mluvčích v institucionálním dialogu. V rámci teoretické části bakalářské práce je představen pořad Hyde Park ČT24 a jeho způsob fungování. Práce se zaměřuje na moderátory, proto tato práce vymezuje, kdo je moderátor, jaké jsou jeho role při moderování, jaké jsou na něj kladeny nároky a jaké typy otázek používá. V praktické části pak jsou analyzovány promluvy obou moderátorů a srovnávány na základě stanovených kritérií. U části hodnoceného vzorku je provedena i analýza otázek. Cílem této práce je zjistit, zda se liší způsob vedení rozhovoru dvou moderátorů, kteří střídavě vedou jeden pořad.

Klíčová slova: moderátor, diskuse, promluvy, institucionální dialog

Annotation

This thesis deals with the hosts of the Hyde Park ČT24 show and their verbal aims. The theoretical part of the thesis focuses on the specification of the term media dialogue and also on the description of the inequality of the institutional dialogue members. Within the theoretical part of the thesis the show Hyde Park ČT24 is presented and its way of functioning is explained. The thesis focuses on the hosts, which is why it defines the host, describes their roles while hosting, the demands placed on them and what kind of questions they use. In the practical part the utterance of both of the host are analyzed and compared based on the determined criterion. Part of the evaluated sample's questions are being analyzed. The aim of this thesis is to find out whether the hosting strategy of the two men who take turns hosting the show differs.

Key words: host, discussion, utterance (speech), institutional dialogue

Obsah

Úvod	7
1. Vymezení tématu a cíle	9
2. Metodologie	10
3. Mediální dialog	12
3.1. Asymetričnost institucionálního dialogu	13
3.2. Orientace dialogu k divákovi	15
4. Pořad Hyde Park ČT24	16
4.1. Žánrové zařazení pořadu Hyde Park ČT24	18
5. Moderátor	20
5.1. Vymezení pojmu moderátor	20
5.2. Role moderátora	21
5.2.1. Organizační role	21
5.2.2. Řídící role	22
5.2.3. Zprostředkující role	24
5.3. Požadavky na moderátora	25
5.3.1. Nestrannost	25
5.3.2. Informovanost	26
6. Otázky	27
6.1. Otázky s přípravou a bez přípravy	28
6.2. Další typy otázek	29
7. Teoretický základ provedení analýzy	34
7.1. Hodnotící kritéria	35
7.2. Hodnocený vzorek	38
8. Analýza dílů pořadu Hyde Park ČT24 moderovaných Danielem Takáčem	39
8.1. Hyde Park ČT24 ze dne 3. 2. 2012	39
8.2. Hyde Park ČT24 ze dne 13. 6. 2012	40
8.3. Hyde Park ČT24 ze dne 6. 9. 2012	41
8.4. Hyde Park ČT24 ze dne 31. 10. 2012	42
9. Analýza dílů pořadu Hyde Park ČT24 moderovaných Lukášem Dolanským	43
9.1. Hyde Park ČT24 ze dne 16. 12. 2011	43
9.2. Hyde Park ČT24 ze dne 30. 4. 2012	44

9.3.	Hyde Park ČT24 ze dne 21.9.2012	45
9.4.	Hyde Park ČT24 ze dne 15.10.2012	46
10.	Vyhodnocení kvantitativní analýzy	47
11.	Analýza otázek	50
11.1.	Hodnotící kritéria	50
12.	Závěr.....	52
	Seznam literatury.....	55
	Internetové zdroje.....	56

Úvod

Dialog je základním způsobem komunikace mezi lidmi. Odehrává mezi dvěma či více jedinci a je založen na výměně informací. Dialogem je „...ovšem také skutečný rozhovor, který není pouhou nezávaznou konverzací, ale výměnou názorů a co víc, jejich společným hledáním a utvářením.“¹

V médiích jsou žánry postavené na dialogu velmi oblíbené. Jejich modifikací je spousta, mohou být s jedním hostem, se dvěma, aby se pořad mohl označit divácky atraktivním slovem duel, dokonce s několika hosty najednou, jak ukazuje pořad Máte slovo. Diváci mohou být přímo ve studiu nebo je jim pořad pouze zprostředkován televizním či internetovým vysíláním. Pokud jde o pořad v rádiu, obvykle se mohou telefonicky zapojit i posluchači se svým dotazem.

Dialog je v lidské komunikaci věcí naprostou přirozenou a přesto nelze jeho průběh dopředu naplánovat. Podle Jiřího Krause „...křehká hodnota kultury dialogu vzniká teprve v jeho průběhu jako výsledek vzájemného působení mnoha činitelů, podílejí se na ní všichni zúčastnění partneři svými znalostmi, zkušenostmi, komunikační kompetencí, ochotou dosáhnout porozumění.“² Zřejmě i pro tuto jeho nepředvídatelnost je dialog, a žánry na něm postavené, tak oblíbený v médiích, zejména v publicistice. Pomocí rozhovorů, debat či besed se divák dozví zajímavější formou názory či fakta o probíraném tématu. Takový způsob prezentace vždy zaujme víc než zdlouhavý monolog. Navíc má tu nespornou výhodu, že pokud se například odborník vyjadřuje příliš složitě, tazatel se může dožadovat vysvětlení a příjemci pořadu je tak vše vzápětí vysvětleno.

Analýze pořadů založených na dialogu se věnuje řada prací, obvykle se autoři věnují pořadu Otázky Václava Moravce, jakémukoli pořadu Michaeli Jílkové či jedné ze dvou verzí talk show Jana Krause. Tyto pořady jsou typickými zástupci každý jiného žánru, zřejmě proto se snáze podrobují analýze. Já jsem si vybrala pořad, o kterém jsem žádnou samostatnou práci nenašla.

¹ KRAUS J. v úvodu knihy TONDĚL L. *Dialog*, s. 9

² Tamtéž

I když rozhovor probíhá ve studiu, zdánlivě v intimním prostředí, kde si dva povídají, jedná se o rozhovor primárně určen třetí straně a tedy divákům či posluchačům. „V průběhu rozhovoru nemají jeho účastníci tuto dvojsměrnost vždy v patrnosti, nechávají se vtáhnout do momentálních vztahů ve studiu a na posluchače zapomínají, naopak někdy se jim hodí posluchačů se dovolávat; to je jedna z jejich strategií.“³ Diváci se hostovi většinou připomenou, využitím možnosti mu sami položit otázku. Obvykle je to možné v rozhlasových diskusních pořadech, ve kterých mají posluchači prostor ke konci pořadu. Česká televize však vytvořila pořad, ve kterém otázky diváků tvoří naopak většinu jeho času, je jím Hyde Park ČT24.

A nejen, že většinu otázek pokládají diváci, Hyde Park ČT24 je jiný než ostatní i v tom, že nemá jednoho kmenového moderátora, ale střídají se v něm dva – Lukáš Dolanský a Daniel Takáč. Ti v pořadu fungují jako zástupci instituce České televize, proto mne v mé práci bude zajímat především otázka, zda oba jako zástupci instituce dodržují v rámci možností podobný styl verbálního projevu, nebo zda se jejich způsoby vedení rozhovoru výrazně liší.

³ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 117

1. Vymezení tématu a cíle

Je možné, aby dva moderátoři, kteří střídavě vedou jeden diskusní pořad, jej vedli s co nejmenšími odchylkami v míře konfrontačních promluv vůči svým hostům? Jinými slovy, jak moc se v praxi mohou lišit jejich verbální způsoby vedení pořadu⁴, když oba vystupují jako zástupci jediné instituce a měli by splňovat stejnou úlohu?

To je hlavní otázka mé práce, na kterou chci pomocí analýzy promluv obou moderátorů najít odpověď. Nejprve se ale budu zabývat podotázkou své práce, kterou se ptám, pod jaký dialogický žánr Hyde Park ČT24 spadá.

Jde totiž o pořad poněkud nezvyklý, neboť dává šanci divákům, aby se do něj zapojili ve větší míře, než jaká je obvyklá. Zasílají své otázky na hosta přes SMS zprávy, Facebook či Twitter, mohou se zeptat i telefonicky. Na stránkách České televize se píše, že „Diváci se od začátku aktivně podílejí na tvorbě formátu i jednotlivých dílů a účastní se tak veřejné diskuze.“⁵

Až se pokusím o zařazení Hyde Parku ČT24 do některého dialogického žánru, pokud to tedy bude možné, budu se dále věnovat samotnému pojmu moderátor, abych určila, jaká je přesně jeho role, kterou má za úkol v rámci pořadu vykonávat. Jeho nejdůležitější rolí, povinností a výsadou v pořadu postaveném na dialogu je kladení otázek. Ptá se moderátor hosta a ne naopak, proto ve své práci popíši i typy otázek, kterými se moderátor svého hosta ptá.

Moderátorovy otázky a jeho výroky jiného typu budu analyzovat za účelem zodpovězení hlavní otázky práce. Pro srovnání výsledků poté vypracuji analýzu otázek. V moderátorově projevu je totiž vždy přítomen jeho individuální prvek. „Je patrný jeho vlastní, osobní zájem, on sám chce porozumět, pochopit, dobrat se, přijít na kloub, problém ho zajímá, je zainteresovaný.“⁶

⁴ Celá analytická část práce je založena pouze na prepisech mluveného projevu, proto mohou být brány v potaz pouze jeho verbální aspekty.

⁵ Informace dostupné na stránkách pořadu: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/hydepark/o-poradu/>

⁶ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 127

Jde mi především o to, zda se verbální styl moderátorů neliší natolik, že by jeden z nich byl schopen se svými hosty komunikovat a kooperovat mnohem efektivněji než ten druhý. „V rámci interview se tedy vlastně odehrává neustálý zápas o téma. Je zapotřebí mnoho taktu, skromnosti, kultivovanosti k tomu, aby se oba účastníci dobrali vhodné skladby témat; [...]; aby našli společného jmenovatele a nemluvili každý o něčem jiném; ...“⁷

Nelze v tomto případě posuzovat divácký pohled na jejich styl vedení dialogu s hostem. Reakce diváků a jejich vnímání taktosti moderátora jsou samozřejmě individuální. „Způsob moderátorovy řeči a to, jak hovoří se svým hostem, je další rys, který má vliv na ráz pořadu, jeho kvalitu, oblibu u posluchačů a respekt u hostů.“⁸ Diváci si obvykle spíše všimnou, když jde moderátor ve svém projevu tzv. přes čáru. „Obecné povědomí, co je správné a co není, existuje nejen v oblasti etiky, ale i v oblasti vedení dialogu a argumentace, protože i to je druhem lidského jednání, a má tedy své etické maximy.“⁹

Prozkoumám tedy moderátorovo jednání s hostem skrze jeho promluvy a pomocí kritérií, jež by měly eliminovat individuální vnímání diváka.

2. Metodologie

Ve způsobu analýzy promluv moderátora diskusního pořadu jsem se inspirovala pracemi dvou autorů, a to Petra Chlebouna a Martina Havlíka. Nejprve je třeba si určit vybraný vzorek pořadů, který bude podroben analýze. Půjde o osm dílů Hyde Parku ČT24, čtyři od každého moderátora. Počet čtyř dílů, potažmo osm, není náhodný, ale odvíjí se od mnou nastavené kategorizace hostů. Zgeneralizovala jsem hosty pro potřeby této práce na čtyři skupiny: člověk z politiky, ze sportu, z kultury, odborník na jakékoli téma. Budu analyzovat vždy jeden pořad od jednoho typu hosta.

Bude velmi důležité si pečlivě vybrat kritéria, na jejichž základě provedu samotnou analýzu. Již jen jejich výběr bude determinovat konečné výsledky analýzy, neboť ty

⁷ HOFFMANNOVÁ J. Projevy taktu (a beztaktosti) v televizních rozhovorech. In *Slovo a slovesnost*, s. 194

⁸ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 137

⁹ ŠVANDOVÁ B. *Argumentace a umění komunikovat*

budou platit pouze pro vybraná hodnocená kritéria, nikoli jako tvrdá nevyvratitelná čísla dokazující, že moderátorovo jednání lze vykládat pouze jedním způsobem. Dosažení takových čísel, pokud je vůbec možné, není ambicí této práce.

Přesto musí být výzkum co nejvíce vyvážený. Proto jsem se nechala inspirovat prací Petra Chlebouna, ve které píše, že analýza nestrannosti moderátora lze provést formální klasifikací jeho promluv. „Zkoumání nestrannosti je tak plně převedeno na projev řečové aktivity moderátora, závisí na výběru otázek i způsobu, jakým jsou jednotlivé promluvy pronášeny...“¹⁰ Dále pan Chleboun stanovuje tři druhy promluv: neutrální, konfrontační a vstřícnou.¹¹

Z dat, která touto metodou získal, zjišťuje dále podíl neutrálních a konfrontačních promluv moderátora a tím stanovuje jeho konfrontační strategii. „Klíčový význam má míra konfrontačnosti nikoli v práci s absolutní hodnotou (která sama o sobě o nestrannosti nic nevyovídá), ale v relativním vztahu k míře konfrontačnosti moderátora vůči ostatním hostům. V případě, že míra konfrontace je obdobná u všech hostů, lze hovořit o nestrannosti moderátora vedení diskuse. Pokud však podíl konfrontačních otázek položených jednomu z hostů výrazně vybočuje z průměru, nestrannost je oslabena.“¹²

Klasifikaci promluv, hodnocení argumentů a dalších součástí moderátora projevu budu zkoumat na přepsaných částech vybraných dílů. Jelikož Hyde Park ČT24 je k dispozici v programu Anopress IT, využiji jeho přepisy z této služby.

Pro srovnání výsledků pak po analýze inspirované Petrem Chlebounem provedu analýzu otázek inspirovanou prací Martina Havlíka. Z toho důvodu je do textu práce zařazena i typologie otázek, která bude později složít jako penzum prvků, jež budou nástrojem celé analýzy otázek.

¹⁰ CHLEBOUN P. Projekt kontinuální analýzy diskusních pořadů českých televizí. In *Slovo a slovesnost*, s. 194

¹¹Tamtéž, s. 195-196

¹²Tamtéž, s. 196

3. Mediální dialog

Abych mohla v následující kapitole Hyde Park ČT24 do některého žánru mediálního dialogu zařadit, musím nejprve věnovat pozornost samotnému pojmu mediální dialog. Budu vycházet především ze dvou prací Světlý Čmejkové, nejprve z roku 1999 s názvem *Televizní interview a jiné duely*. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu, která vyšla v periodiku *Slovo a slovesnost* a poté z její práce *Mediální rozhovor* jako žánr veřejného projevu uveřejněné roku 2003 v knize *Jazyk, média, politika*

Čmejková ve své práci z roku 1999 hovoří o tom, že pojem mluvený projev si diváci obvykle asociují s jeho monologickou formou, v níž si mluvčí sám určuje téma, osnovu i míru explicitnosti své řeči.¹³ Mimo jiné to pro mluvčího znamená i možnost zamlčet, co si přeje, aby zůstalo zamlčeno, jelikož počítá s „adresátem nevměšujícím se a tichým.“¹⁴ Promluvy tohoto typu jsou však omezeny spíše na příležitosti oficiální a slavnostní. Devadesátá léta v médiích pak „vtiskla veřejnému projevu ráz interview, dialogu, debaty, diskuse, polemiky. Už sama proměna monologického půdorysu v dialogický ovlivnila žánr veřejného projevu velmi výrazně.“¹⁵

Mluvčí je podle Čmejkové nucen pronášet svůj projev přetržitě a musí jej neustále přizpůsobovat nově vznikající komunikační situaci, která bývá po většinu času konfrontační až kontroverzní.¹⁶ A je to právě konfrontační povaha, která, podle mínění Čmejkové, stojí za úspěchem tohoto druhu mediální zábavy, které odborná literatura dala nálepku *infotainment*, tedy spojení informace a zábavy (*information and entertainment*).¹⁷ Jde tedy o konfrontaci pro pobavení, a proto se Čmejková domnívá, že není žádnou náhodou, pokud jsou „současná mediální utkání politiků a dalších osobnosti veřejného života označována jako novodobé gladiátorské hry.“¹⁸

Americký konverzační analytik John Heritage jde v této metafoře ještě dál a Čmejková jeho slova cituje takto: „V římské aréně bojovali gladiátoři trojzubcem a sítí proti štítu a meči. Základní pravidla moderního interview vybavují protagonisty

¹³ ČMEJRKOVÁ S. *Televizní interview a jiné duely*. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu. In *Slovo a slovesnost*, s. 247

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ ČMEJRKOVÁ S. *Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu*. In *Jazyk, média, politika*, s. 80

¹⁷ ČMEJRKOVÁ S. *Televizní interview a jiné duely*. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu. In *Slovo a slovesnost*, s. 247

¹⁸ ČMEJRKOVÁ S. *Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu*. In *Jazyk, média, politika*, s. 80

obdobně asymetrickými prostředky útoku a obrany.¹⁹ Asymetričnosti institucionálního dialogu, kterou tento výrok naznačuje, se bude věnovat následující podkapitola.

Míra konfrontačnosti televizních debat souvisí především s jejich rozmanitostí. „V některých pořadech jde např. skutečně ještě o to, aby se mohla pozvaná osobnost všestranně prezentovat, aniž by byla podrobována výslechu na témata, jež jí nejsou příjemná.“²⁰ Čmejrková se dále zmiňuje, že pořady, ve kterých moderátor upřednostňuje hostovy zájmy před těmi svými, jsou u českých diváků přijímány se zájmem a moderátoři se tak musí do netaktnosti a příkrosti, mající svědčit o jejich nepředpojatosti a objektivnosti, často nutit.²¹ Mnohokrát se moderátoři snaží vyprovokovat spor, aby mohli mediální dialog označit jako střet a „...stává se, že osobnost, která takový výslech podstoupí, nejenže nedokáže v palbě otázek pronést souvislou myšlenku, ale odchází od stolu s tváří plnou utržených šrámů.“²²

Müllerová hovoří o mísení rysů institucionální a běžné komunikace v mediálních rozhovorech. „Ve veřejnoprávním vysílání, v souladu s jeho tradičními vžitými normami, převažují rysy institucionálnosti a větší míra vyjevování osobních vztahů a záležitostí se přece jenom pocituje jako nepatřičná a rušivá.“²³ V soukromém vysílání jsou naopak institucionální rysy potlačovány individuálním přístupem redaktorů a moderátorů.²⁴

3.1. Asymetričnost institucionálního dialogu

„Asymetrický vztah partnerů je znakem každého dialogu [...]. Zatímco však ve fatické komunikaci, jejíž nejtypičtější formou je přátelské popovídání, společenská konverzace, je neustálá snaha všechny možné asymetrie potlačovat, vyrovnávat, nebrat je na vědomí, je asymetrie v institucionální komunikaci vztahem stálým, který se naopak potlačovat nevyplácí.“²⁵ Jak již bylo napsáno výše, moderátor je v rámci diskuse

¹⁹ Tamtéž

²⁰ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 81

²¹ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 82

²² Tamtéž

²³ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 117

²⁴ Tamtéž

²⁵ MARKOVÁ I., MÜLLEROVÁ O., HOFFMANNOVÁ J. Od teorie dialogu k institucionální komunikaci. In *Slovo a slovesnost*, s. 200

zástupce instituce, kterou představuje samotná televize. Má za úkol řídit diskusi, uděluje i odnímá slovo apod.²⁶

Podle Čmejkové vychází nerovnost partnerů v interview především z toho, že „...účastníci interview vstupují do interakce s rozdílnými záměry, s rozdílnými znalostmi a s různými přístupy k tématu rozhovoru...“²⁷ V téže práci Čmejková uvádí, že základní funkcí interview je zprostředkování informace nebo názorů veřejných činitelů či odborníků, partneři by spolu tedy měli kooperovat ve prospěch publika.²⁸ „Host by měl respektovat roli moderátora jako toho, kdo nejprve uvádí posluchače do kontextu, a poté podněcuje hosta, aby se k problému vyjádřil. Dále by měl host respektovat moderátora jako někoho, kdo celý rozhovor řídí a kdo je vlastně v jeho středu.“²⁹

Institucionální charakter a z toho vyplývající asymetričnost dialogu, který vede moderátor s hostem, většinou komunikaci především usnadňuje, neboť oba aktéři mají svým postavením dané role. „Představitel instituce [...] koriguje už vyslovení typu otázky délku a podrobnost klientovy odpovědi, podrobnější odpovědi často přerušuje, [...]“³⁰ S tím souvisí fakt, že „...klient má vždy představu o tom, co bude základním tématem rozhovoru, ale ve výběru subtémat, ve stanovení jejich pořadí a v jejich vzájemném navazování je většinou pasivní.“³¹

Pravidla institucionální dialogu pomáhají jeho naplnění. Kdyby se však v televizní diskusi dodržovala beze zbytku, byl by výsledný projev obou aktérů, řekněme robotický a pro diváky tím pádem poněkud nezajímavý. K tomu však ve většině případů nedochází. Podle Hoffmannové se totiž běžně setkáváme s tím, že „...na pozadí naplňovaného vzorce a dodržování pravidel dochází k určitým odchylkám – ke ‚zlidšťujícím‘ výměnám replik, kdy si účastníci třeba jenom nezávazně zakonverzují,

²⁶ Podrobněji se ve své práci budu rolím a povinnostem moderátora věnovat v kapitole 5.

²⁷ ČMEJKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 101

²⁸ Tamtéž, s. 89

²⁹ ČMEJKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 89 - 90

³⁰ MARKOVÁ I., MÜLLEROVÁ O., HOFFMANNOVÁ J. Od teorie dialogu k institucionální komunikaci. In *Slovo a slovesnost*, s. 199

³¹ Tamtéž

nebo zavtipkují...“³² Podle Hoffmannové mají právě tyhle chvíle v dialogu velmi pozitivní vliv na úspěch celé komunikace.³³

V televizní diskusi je tedy od začátku jasně dané, kdo má jakou úlohu, co se očekává od hosta, co naopak od moderátora a oba partneři se obvykle podle toho skutečně chovají a dostojí tak své předepsané roli.³⁴

3.2. Orientace dialogu k divákovi

Interview, debaty či diskuse se nepořádají proto, že by si chtěl moderátor se svým hostem jen tak popovídat pro své vlastní duševní obohacení. Jedná se o dialog, který je primárně určen spíše divákům než jeho účastníkům. Dobře je to vidět především ve chvílích, kdy moderátor pořadu nehovoří pouze se samotným hostem, ale obrací se slovem i na diváky, ať už tušené, nebo přítomné ve studiu. Když je například vítá na začátku pořadu u jeho sledování, nebo jim naopak na konci pořadu děkuje za pozornost. Někdy na diváky odkazuje ve své otázce, to když se ptá ve smyslu „mnoho lidí by tohle určitě zajímalo.“

Někdy je to patrné i v situaci, kdy do studia přijde host, který se s moderátorem dobře zná, a v soukromém životě si tykají. Častěji se to stává v zábavních talk show, například u Jana Krause. Několikrát se stalo, že pan Kraus divákům vysvětlil, že svého hosta osobně zná a proto nemá cenu, aby se snažili si naoko vykat, protože by to celý rozhovor nevydrželi, a dozajista by dříve či později absolutně přirozeně inklinovali k tykání. Čmejrková o tom mluví jako o dialogu „pro třetí osoby, které dialogu naslouchají, podobně jako tomu bývá u dialogu jevištního.“³⁵ Podle Müllerové na to účastníci dialogu ne vždy pamatují. „...necháávají se vtáhnout do momentálních vztahů ve studiu a na posluchače zapomínají, naopak někdy se jim hodí posluchačů se dovolávat; je to jedna z jejich strategií.“³⁶

³² HOFFMANNOVÁ J. Veřejné mluvené projevy v Poslanecké sněmovně: humorný konflikt a konfliktní humor. In *Jazyk, média, politika*, s. 42

³³ Tamtéž

³⁴ Rolím moderátora se bude blíže věnovat kapitola 6.2.

³⁵ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 85

³⁶ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 117

Dialog orientovaný k divákovi je tedy určen především k tomu, aby atraktivní formou představil divákovi určité téma, nebo aby formoval jeho názor. Hosté občas přicházejí do studia už se záměrem, aby svým vystupováním diváka zaujali. „...rozhovor předestírá publiku určité téma v podobě otázek a odpovědí, v podobě souhlasů a kontroverzí, v podobě pro a proti. Jevištní rozehrání těchto pro a proti má svojí polyfonií ovlivňovat postoje publika, utvářet jeho názory, podněcovat jeho příští rozhodnutí.“³⁷

4. Pořad Hyde Park ČT24

Diskusní pořad Hyde Park ČT24 vysílá stanice České televize ČT24 od pondělí do pátku vždy ve 20:05. Nabízí divákům možnost položit své vlastní otázky pozvanému hostu a dozvědět se tak informace, které je opravdu zajímají. Samozřejmě za předpokladu, že se jejich dotaz dostane do užšího výběru a za pětapadesát minut pořadu v něm zazní. A do pořadu se opravdu dostane jen pár otázek z toho mnou předpokládaného množství, které na hostovu adresu zasílají diváci. Mají totiž hned několik způsobů, jakými mohou svou otázku zaslat (viz příklad č. 1)

***Příklad č. 1: Lukáš Dolanský:** „Tak, protože jsem přivítal diváky, tak divákům připomenu to nejdůležitější, co je moje povinnost jim připomenout, www.hydeparkct24.cz. To je naše adresa. Tam najdete veškeré kontakty, jak se k nám do studia dostat. Můžete samozřejmě s námi chatovat, můžete tam psát jednotlivé otázky. Můžete také palcovat ty otázky, které tam jsou. A samozřejmě se s námi můžete spojit také prostřednictvím Skypu, a to, i když nemáte webovou kameru. No, a samozřejmě můžete také dávat kladná a záporná znaménka našemu hostu, jak jste zvyklí. To znamená, můžete ocenit jeho dnešní výkon.“*

Myšlenka je jasná, nejen, že se divák může do pořadu prosadit s jakoukoli svojí otázkou, on ještě může rovnou i ohodnotit, jak se mu líbí hostovo vystupování a odpovídání na dotazy, které se do pořadu skutečně dostaly. Nutno dodat, že tato anketa o výkonu hosta byla pozastavena. Česká televize má podezření na snahu zmanipulovat některé ankety na jejích stránkách. Proto tuhle pozastavila a rozhodla se zvýšit

³⁷ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 87

monitoring všech ostatních anket, které jsou používány ve vysílání České televize i na jejím webu.³⁸

Pořad se odehrává v poměrně malém studiu (viz obrázek č. 1), ve kterém jsou pouze dva stoly a dvě zvýšené barové židle. A na stěně mezi nimi velká plazmová interaktivní tabule, na které si moderátor zobrazuje divácké dotazy, nebo se přes ni spojuje s pozvaným hostem na dálku.

Obrázek č. 1

Výběr používaného nábytku, mohu-li to tak nazvat, v Hyde Parku ČT24 je z hlediska zvyklostí diskusních pořadů v českém prostředí poněkud nezvyklý. Nepůsobí dojmem pohodlnosti, spíše vyvolává pocit, že host je po celou dobu pořadu napnutý, neuvolněný a tak trochu vystavený. S tím souvisí i charakteristické pohyby kamerou, které mnohdy hosta zabírají zespodu a poskytují divákovi pohled, na který z mediálních žánrů postavených na dialogu určitě není zvyklý.

³⁸ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/hydepark/o-poradu/>

4.1. Žánrové zařazení pořadu Hyde Park ČT24

Hyde Park ČT24 je součástí vysílání České televize již od roku 2010, přesto se mi nepodařilo najít žádnou práci, která by se mu věnovala. Svým způsobem se stále jedná o ojedinělý projekt, vzhledem k jeho vysoké interaktivně s diváky. Proto se chci pokusit jej teoreticky ukotvit a určit, do kterého žánru spadá. Sama Česká televize uvádí, že se jedná o diskusní pořad, pojem diskuse je však obvykle brán jako obecný výraz pro dialogickou formu hovoru.

Nejprve je tedy potřeba pojmenovat dialogické žánry, aby šlo snáze určit, pod který z nich Hyde Park ČT24 svou podobou spadá. Beseda není primárně konfliktní žánr, spíše přátelské posezení odborníků s rozdílnými názory na vybrané téma. „Cílem je komplexní pohled na danou problematiku, základní jsou funkce informační a edukativní.“³⁹ Do besedy se obvykle mohou zapojit i diváci či posluchači se svými názory a dotazy. Důležitý je samozřejmě vedoucí besedy, jehož úkolem je „...respektovat zájmy posluchačů a diváků, dbát, aby všichni účastníci besedy měli stejná práva při vyjadřování svých stanovisek, aby se neodchylovali od ústředního tématu a dodržovali pravidla slušného jednání.“⁴⁰ Beseda tak obvykle slouží divákům a posluchačům k tomu, aby si na konkrétní téma mohli z předložených názorů a informací vytvořit svůj vlastní názor.

Debata má stejně jako beseda více účastníků a jejím cílem je předložit názory těchto účastníků, obvykle na nějaké odborné téma. „Smyslem však není vzájemná interakce debatujících, výsledkem nemá být [...] názorový konsensus.“⁴¹ Opět zde má stěžejní funkci moderátor, který debatu řídí, popřípadě usměrňuje její účastníky. „V poslední době se pro tento druh vystoupení používá častěji označení rozprava (parlamentní rozprava) a debata je spíše synonymem pro diskusi.“⁴²

Diskuse je opět polemický žánr, kterého se účastní více pozvaných hostů, na rozdíl od debaty však moderátor nezamezuje jejich interakci. „Cílem žánru není pouhá

³⁹ JÍLEK V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*, s. 123

⁴⁰ OSVALDOVÁ B., HALADA J. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*, s. 29

⁴¹ JÍLEK V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*, s. 123

⁴² OSVALDOVÁ B., HALADA J. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*, s. 43

konfrontace názorů (jako u debaty), ale hledání určitého konsensu, diskuse by měla vyústit ve společné stanovisko.⁴³

„Původně bylo slovo diskuse chápáno pouze ve smyslu vědecké disputace, rozpravy nebo hádky, ať už písemné nebo mluvené.“⁴⁴ Proto není ničím ojedinělým, že se účastníci diskuse dostanou do přímého sporu, měli by však stále respektovat moderátora a jeho nadřazenou roli, díky které může udělovat či odnímat diskutujícím slovo.

Podle způsobu realizace lze rozlišit diskusi řetězovou, komentářovou, pódiovou, panelovou a skupinovou. V publicistické oblasti je užívána pódiová a panelová.⁴⁵ Pódiová diskuse představuje interakci odborníků či politiků, kteří si vyměňují názory před očima veřejnosti; panelová diskuse je jí podobná, ale více do ní zasahují diváci a posluchači.⁴⁶

Hyde Park ČT24 by se dal pomocí těchto dvou typů diskuse nadefinovat, nebylo by to však přesné, neboť samotná diskuse ve své podstatě vyžaduje přítomnost několika hostů, kteří přednesou své argumenty a názory na danou problematiku. Hosté mohou mezi sebou interagovat a tím vnášet do diskuse nové poznatky. Především však mezi nimi musí dojít k již jednou zmíněnému konsensu. A k ničemu takovému v případě Hyde Parku ČT24 nedochází. Zde je s moderátorem ve studiu vždy jen jeden host, který zodpovídá dotazy, není tedy prakticky nikoho, kdo by mohl na konci diskuse dosáhnout shody.

Rozhovor je dialog vedený otázkami a odpověďmi, při kterém jsou jasně dané role tazatele a odpovídajícího. „Interviewovaná osoba je veřejně známá nebo vynikající v nějakém oboru, jejíž názory zaujmou recipienty.“⁴⁷ Pokud jde o rozhovor publicistický, pak jsou dovoleny všechny druhy otázek, ale měly by na sebe navazovat a vytvářet uzavřený celek. Otázky v Hyde Parku však nepocházejí z hlavy jednoho člověka a proto uzavřený celek tvořit nemohou.

„Za zvláštní případ lze považovat skupinové interview. Jeho základem je rovněž dialog v interpersonální komunikaci. V obsahu však jde o konfrontaci názorů řady osob

⁴³ JÍLEK V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*, s. 124

⁴⁴ OSVALDOVÁ B., HALADA J. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*, s. 47

⁴⁵ JÍLEK V. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*, s. 125

⁴⁶ Tamtéž

⁴⁷ OSVALDOVÁ B., HALADA J. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*, s. 82

na věc, jež budí zájem, na věc novou, aktuální a přitažlivou“⁴⁸ Myslím, že takto popsané skupinové interview poměrně sedí na formát Hyde Parku ČT24, vzhledem k tomu, že dotazy pocházejí od více osob. Ty sice nejsou rozhovoru fyzicky přítomny a v mluveném projevu je zastupuje moderátor, ale v zásadě bych na Hyde Park ČT24 pohlížela jako na skupinové interview.

5. Moderátor

Osoba moderátora je nezbytnou součástí každé diskuse, každého rozhovoru. Bez něj to nejde, on je klíčová postava pořadu, která rozhoduje o tom, kdo bude mluvit, jak dlouho a k jakým otázkám se bude vyjadřovat. Jeho autoritativní postavení plyne především z asymetrické povahy dialogu, který probíhá v rámci televizních debat, která byla v této práci již popsána.

5.1. Vymezení pojmu moderátor

Autoři Praktické encyklopedie žurnalistiky začínají své heslo Moderátor jeho etymologickým zařazením, a sice že vzniklo z latinského slova moderator, což znamená správce, vládce, krotitel, usměrňovatel.⁴⁹ Dále uvádí, že moderátor „Je prostředníkem mezi diváky a účastníky rozhlasového či televizního pořadu.“⁵⁰ Především se encyklopedie zmiňuje o potřebě všestrannosti moderátora. „...je tvůrčí pracovník, který zpravidla spojuje několik tradičních rozhlasových či televizních profesí – redaktorskou, hlasatelskou, reportérskou, ale i komentátorskou a částečně také režisérskou a dramaturgickou.“⁵¹

Moderátor funguje jako zástupce televizní společnosti, která pořad vysílá. Podle Jiřího Krause diváci moderátorovu osobu ve vysílání vítají. „Posluchači moderátorský projev nesporně vítají, protože je jim bližší než doslovně pročitáné body

⁴⁸ ŠTORKÁN K. *Publicistické žánry*, s. 113

⁴⁹ OSVALDOVÁ B., HALADA J. a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*, s. 107

⁵⁰ Tamtéž, s. 107-108

⁵¹ Tamtéž, s. 108

zpravodajského pořadu.⁵² Právě ze skutečnosti, že je moderátor vnímán jako ten, který přináší informace a hovoří jménem televize, vyplývá asymetričnost dialogu⁵³, který v diskusích probíhá. Moderátor a host si v nich totiž nejsou rovni.

5.2. Role moderátora

Moderátor zastává během televizní diskuse několik rolí, které na sebe logicky navazují tak, jak se diskuse vyvíjí v čase, který jí byl programovou skladbou určen. Moderátor pořad zahajuje a ukončuje jej, během vysílání určuje, jaká bude tématická skladba, uděluje a odnímá slovo svým hostům a nakonec ukončuje celý pořad směrem ke svému hostu i divákům.

5.2.1. Organizační role

Tato vychází z již zmíněné institucionálnosti, kterou v sobě moderátorská role nese. U řízených dialogů jsou obvykle předem dána závazná témata a jejich projednávání by se mělo řídit jednoduchým pravidlem, že se k novému tématu přechází ve chvíli, kdy je staré téma vyčerpané. Hoffmannová s Müllerovou to nazývají členěním na tématické bloky.⁵⁴ Ty jsou podle nich definovány jako „pasáže textu, které mohou mít různý rozsah, jsou věnovány hovoru o určitém, stále stejném předmětu řeči a mezi partnery v nich ohledně tématu panuje shoda, tematický soulad“.⁵⁵

Do organizační role moderátora spadá především zahajování a ukončování pořadu, obvykle pomocí neměnných zdvořilostních formulací. Organizuje také čas, který bude mít jeho host k odpovědi, nebo k celkovému zdržení u jednotlivých tématických bloků. „Tato úloha má výrazně institucionální povahu, moderátor v ní vystupuje neosobně, neutrálně, zdvořile, převažuje podávání věcných informací a zdvořilostní formule.“⁵⁶ (viz příklad č. 2)

⁵² KRAUS J. Moderátor. In *Naše řeč*, s. 224

⁵³ O asymetričnosti dialogu již bylo podrobněji pojednáno předchozí kapitole

⁵⁴ MÜLLEROVÁ, O., HOFFMANNOVÁ, J. *Kapitoly o dialogu*, s. 31

⁵⁵ MÜLLEROVÁ, O., HOFFMANNOVÁ, J. *Kapitoly o dialogu*, s. 43

⁵⁶ MÜLLEROVÁ, O. Úlohy moderátora v rozhlasovém diskusním pořadu *Radioforum*. In *Naše řeč*,

Příklad č. 2: Lukáš Dolanský: „*Tak pojďme dát poslední otázku velmi rychlou na Facebooku. (...) A prosím velmi stručně.*“

V pořadu Hyde Park ČT24 je předem jasné hlavní téma, na které se bude hovořit. Jednak vyplývá z osoby pozvaného hosta, který má vždy spojitost s aktuálním děním ve společnosti, jednak moderátor na samém začátku, po přivítání diváků, shrne důvody, proč je právě dnes ve studiu právě tento host a o čem s ním plánuje mluvit. Respektive rozsah témat, na která se hosta mohou diváci ptát. Skladba tematických bloků ani nastolování dílčích subtémat není v tomto případě v rukou moderátora. On nerozhoduje, kterým směrem se rozhovor bude ubírat, směr pořadu určují diváci svými dotazy.

Stále je však jen na něm, jak dlouho se bude jednotlivým otázkám věnovat. Zda svými vlastními dotazy nastolené dílčí téma rozvede, nebo naopak nenechá hosta odpovídat na stále stejné dotazy, které jsou třeba jen jinak formulované.

V rámci dodržení své organizační role má tedy moderátor za úkol pozdravit diváky i hosta, hosta divákům představit, představit téma, na které se bude ten den hovořit a položit první otázku. Na konci pak včas téma uzavřít, aby zbyl ještě na čas na rozloučení se hostem i diváky a celkové ukončení pořadu, které může být doprovázeno pozvánkou k dalšímu dílu (viz příklad č. 3).

Příklad č. 3: Daniel Takáč: Věta: „*Bolí mě záda, ‘ se objevuje hodně často (...). Do jaké míry si za bolest zad můžeme sami? A co dělat, abychom jim uměli předcházet? Můžete se zeptat spondylochirurga, profesora Jana Štulíka, v dnešním Hyde Parku. Dobrý večer.*⁵⁷ *Pane profesore, dobrý večer. Vítejte u nás v Hyde Parku.*“

5.2.2. Řídící role

Mezi počáteční fází pořadu, která obsahuje přivítání a představení hosta i tématu, a koncovou fází pořadu, jež zahrnuje rozloučení s hostem i diváky, probíhá samotná diskuse, kterou Müllerová s Hoffmannovou nazývají jako fází středovou.⁵⁸ Jedná se tedy o fází, která je z celého pořadu nejobsáhlejší a především v ní má moderátor šanci

s. 172

⁵⁷ První pozdrav patří divákům.

⁵⁸ MÜLLEROVÁ, O., HOFFMANNOVÁ, J. *Kapitoly o dialogu*, s. 31

ukázat své schopnosti a dovednost dosáhnout svého záměru. Tím bývá „... přimět osobnost veřejného života, zejména politika, k formulaci jednoznačné odpovědi na zadanou otázku a k zaujetí stanoviska k bodu často velmi spornému...“⁵⁹ To se nemusí moderátorovi vždy dařit, neměl by si však odpověď vynucovat mimo rámec konverzační slušnosti, diváci by pak mohli ztratit své mínění spíše o něm než o jeho hostu.

Podle Müllerové má moderátor v rámci středové fáze dialogu, a tedy jeho řídicí role, hned několik úloh. Jednou z nich je udělování slova a rozhodování, jaký čas bude mít dotázaný na vyjádření své myšlenky. Moderátor má k dispozici několik způsobů, jakými tak může učinit. „Jednoho z hostů vybere proto, že v daném okamžiku může nejlépe reagovat, je o problému informován, probírané subtéma je mu nejbližší.“⁶⁰ Nebo vyzve k odpovědi přímo toho, kdo se o slovo přihlásil.

Dále má za úkol řídit diskusi tématicky, ukončit vyčerpané subtéma. „Posunuje téma dál tím, že uvede informaci, kterou si pro diskusi předem připravil. [...] Rozvíjí téma a podporuje pokračování rozhovoru v něm otázkou, názorem či námitkou. [...] Mluvčího, který odbočuje od tématu, vrací nazpět a žádá ho o vyjádření se k věci.“⁶¹ (viz příklad č. 4)

Příklad č. 4: Daniel Takáč: „*Tak, pane Knížáku, vaše dluhy, které po vás zůstaly v Národní galerii.*“

Milan Knížák: „*Já si myslím, že budeme mluvit o tom, kdo jak dobře hospodaří až po určité době. Až uvidíme, jak dobře hospodaří nové vedení. Já jsem přesvědčen a vím o tom.*“

Daniel Takáč: „*Ted' mluvmе o tom vašem vedení a o těch dluzích, které zůstaly po vašem vedení.*“

Milan Knížák: „*[...] Čili všechny ty dluhy jsou udělány tak, že budou během dvou, tří let totálně zaplacenы z rozpočtu. [...]*“

⁵⁹ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 84

⁶⁰ MÜLLEROVÁ, O. Úlohy moderátora v rozhlasovém diskusním pořadu Radioforum. In *Naše řeč*, s.

174

⁶¹ Tamtéž

Daniel Takáč: „Vy jste ale předkládal vyrovnané rozpočty, jakoby tyto dluhy tam nebyly, ale ty dluhy tam zůstávají v Národní galerii, po vás.“

Milan Knížák: „Ty dluhy se splácí postupně. Postupně se splácí.“

Daniel Takáč: „Ale neměl jste je v rozpočtu. Vy jste neměl deficitní rozpočet, přestože fakticky dluhy zůstaly.“

Milan Knížák: „Ten rozpočet a zkrátka to přiznání, to všechno vznikalo ve spojitosti s ministerstvem kultury. [...]“

Čmejková ve své práci uvádí, že se setkáváme „... s touhou moderátorů učinit daný rozhovor co nejzajímavější. Protože se obecně má za to, že televizní rozhovor je tím zajímavější, čím je kontroverznější a ostřejší, snaží se moderátoři občas protichůdné postoje vyhrotit a kontroverzi podnítit.“⁶² Müllerová však za jednu z povinností moderátora považuje mírnění konfliktů a snahu, aby „...atmosféra pořadu příliš nevybočovala z emocionálně neutrální polohy.“⁶³ Nejčastějším prostředkem, jak toho dosáhnout, je podle Müllerové ukončení dílčího konfliktního jednání „...přerušením řeči někoho z mluvčích a tím i ukončení konfliktního subtématu.“⁶⁴

5.2.3. Zprostředkující role

Moderátor je prostředníkem mezi divákem a hostem. V Hyde Parku ČT24 zprostředkovává divácké dotazy hostovi a opačně činí s hostovými odpověďmi. Tahle moderátorova role je patrná už od začátku pořadu, kdy divákům představí hosta, který je s ním ve studiu. S ohledem na diváka představuje i plánované téma a vyjmenuje všechny možnosti, které má divák na položení své vlastní otázky, na kterou by si přál od hosta slyšet odpověď.

Stejně tak ukončující repliky pořadu jsou pronášeny především směrem k divákovi, když se s ním moderátor loučí a zve ho na příští díl pořadu (viz příklad č. 5).

⁶² ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 84

⁶³ MÜLLEROVÁ O. Úlohy moderátora v rozhlasovém diskusním pořadu Radioforum. In *Naše řeč*, s.

175

⁶⁴ Tamtéž

Příklad č. 5: Lukáš Dolanský: „No, a mě ještě zbývá pozvánka na zítřejší den. Dívejte se, protože zítra tu bude David Wallace, což je ředitel divize kyberkriminality FBI, takže se budeme ptát. Bude to zajímavé. Mějte se hezky, na shledanou.“

5.3. Požadavky na moderátora

Stejně jako má moderátor role, které nesmí během pořadu opomíjet, musí splňovat i jisté nároky, které jsou na něj, jako na zástupce diváků, kladeny. Jde především o absenci jeho osobních postojů a orientaci v probíraném tématu. „Americký novinář Cornelius Ryan varuje: ‚Nedělejte interview s nikým, pokud už předem neznáte alespoň 40% odpovědí.‘“⁶⁵ Tento profesní požadavek může být v případě Hyde Parku ČT24 jen těžko splněn, neboť moderátor má pouze rámcovou představu, kam jej divácké dotazy zavedou. Ani specifická formátů jej však nemůže vymanit ze snahy všem níže uvedeným nárokům dostát.

5.3.1. Nestrannost

Podle Čmejrkové je dost dobře nemožné, aby byl redaktor zcela neutrální, proto se musí snažit zachovávat alespoň postoj neutralistický⁶⁶. „Výpovědi redaktora jsou nebo alespoň vypadají jako otázky, a když redaktor nějaké hodnocení vyslovuje, připisuje je třetí osobě.“⁶⁷ (viz příklad č. 6)

Příklad č. 6: Daniel Takáč: „Podle některých názorů ale má velmi zajímavé části, různé výstřižky a další záležitosti související s Kupkovým životem, které mají obrovskou hodnotu.“

Dále Čmejrková uvádí, že moderátor by pochopitelně neměl klást jednomu hostovi otázky agresivní a nepřátelské, zatímco tomu druhému otázky mírné a podpůrné.⁶⁸

⁶⁵ RUSS-MOHL S., BAKIČOVÁ H. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*, s. 63

⁶⁶ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 102

⁶⁷ Tamtéž

⁶⁸ Tamtéž

Neměl by ani vyjadřovat souhlas či nesouhlas s interviewovaným hostem, zato však může hodnotit odpovědi hostů, jejich přesnost a vágnost, přímost a vyhýbavost⁶⁹.

Kodex České televize shrnuje nezaujatost svých moderátorů takto: „Moderátoři diskusních pořadů České televize jsou povinni zachovávat nestrannost. Divák by neměl z jejich vystupování v pořadu poznat, jaký k diskutovanému problému nebo diskutujícímu zaujímají postoj.“⁷⁰

5.3.2. Informovanost

Připravenost moderátora je klíčovou součástí celého pořadu. Pokud má moderátor připravené dostatečné množství informací, které potřebuje k orientaci v probíraném tématu, dává mu to šanci pohotově reagovat na svého hosta, výstižně formulovat otázky, stejně jako improvizovat podle potřeby. „Být dobře informován je jedním ze základních předpokladů kvality moderátorské práce a úspěšnosti pořadu u publika.“⁷¹

Müllerová uvádí, že pokud je moderátor odborně připraven, z jeho „...otázek a vstupů je patrné, že pracuje s ověřenými informacemi, dovede je vhodně uplatnit a jejich pomocí se snaží přimět hosta, aby spolu přicházeli věcem na kloub a dobírali se podstaty jevů“⁷². Zdrojem těchto informací mohou být noviny, časopisy, vlastní projevy hosta zveřejněné dříve v obdobných pořadech, audio a audiovizuální záznamy, jiné zdroje a informace, které má moderátor z doslechu. U posledního typu informací pak moderátor upozorňuje, že informace nejsou ověřené, a až samotného hosta se ptá, jsou-li správné.⁷³ (viz příklad č. 7)

Příklad č. 7: Lukáš Dolanský: „*Já jsem někde četl, že u nás je to samozřejmě běžné, že se třeba pouští ryby potom zpátky, ale že třeba v některých státech Evropy je to zakázané.*“

⁶⁹ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 103

⁷⁰ *Kodex České televize*, článek 6.

⁷¹ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 137

⁷² Tamtéž, s. 133

⁷³ Tamtéž, s. 133-136

Pokud moderátor není kvalitně na diskuzi připraven, může docházet k neplnění předpokládaných rolí a tím i porušení jeho tzv. pravomoci jako adekvátního institucionálního zástupce publika.

6. Otázky

Pokládat otázky je v mediálním dialogu dovoleno pouze moderátorovi. Host se moderátora na nic ptát nemůže, může však hodnotit výroky moderátora, dokonce může zpochybňovat jeho právo klást tu či onu otázku, její téma nebo formulaci⁷⁴. Výsada ptát se však stále náleží pouze moderátorovi. Někteří hosté ale dovedou moderátora zaskočít překlopením dotazu na jejich osobu (viz příklad č. 8).

Příklad č. 8: Květa Fialová: „Každá smrt je nová reinkarnace. Tomu nevěříte?“

Lukáš Dolanský: „Já se přiznám, že ne úplně, ale...“

Květa Fialová: „A proč? Vy jste blbej?“

Lukáš Dolanský: „Tak v tom případě...“

Květa Fialová: „Nevypadáte, vypadáte krásně.“

Je pak jen na osobnosti moderátora, aby takovou změnu v rozhovoru ustál a především vrátil rozhovor do mezí, ve kterých má právo na otázku pouze on. A nezáleží jen na tom, na co se svého hosta ptá, ale i na tom, jak se ptá. „Účinnost a přesvědčivost interview je v podstatě určována způsobem kladení otázek.“⁷⁵

Není přitom vždy jednoduché určit, co přesně je otázka. Čmejrková k tomu říká: „Jednodušší je definovat otázku pragmaticky – jakožto žádost o poskytnutí informace, než syntakticky – jakožto výpověď mající podobu otázky. Otázkou můžeme tedy nazývat vše, co chápe interviewovaná osoba jako výzvu k podání informace.“⁷⁶ Moderátor tedy při řízení dialogu může udílet slovo různými formami, např. udělením

⁷⁴ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 103

⁷⁵ HLADKÝ M. *Žurnalistika v televizi*, s. 259

⁷⁶ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 92-93

slova, výzvou, konstatováním, shrnutím, provokativní reakcí, vlastní interpretací předchozí odpovědi přecházející v reformulaci apod.⁷⁷

V následujících podkapitolách se budu věnovat otázkám, které má moderátor připravené i těm, které ne a zmapuji i další typologii otázek.

6.1. Otázky s přípravou a bez přípravy

Jak už bylo napsáno, moderátor by měl být na svůj pořad vždy maximálně připravený, měl by se orientovat v diskutovaném problému, měl by znát zpovídáného hosta. Základním pilířem pořadu se tak stávají otázky, které má dopředu připravené a zavádí jimi do hovoru témata, kterým se chce se svým hostem věnovat.⁷⁸

Otázky s přípravou jsou velmi důležité pro nastolení nových témat v diskuzi, také slouží jako důkaz moderátorovi orientace v nastoleném tématu. O té však snad ještě více vypovídají otázky bez přípravy, kterými musí reagovat na informace, které mu předkládá jeho host. V některých chvílích musí moderátor improvizovat, dokazovat, doplňovat (viz příklad č. 9) či vyvracet slova svého hosta, pokud se neshodují s jeho vlastními dohledanými informacemi.

Příklad č. 9: Lukáš Dolanský: „*To znamená návrat zpátky do systému pojištění, do toho, z čeho se vlastně vyplácí celá zdravotní péče?*“

Ondřej Dostál: „*Přesně tak.*“

Lukáš Dolanský: „*Tady by asi bylo fér říct, že ministerstvo nicméně počítá s tím, [...] že by to měli ti doktoři dělat jaksí nad rámec své pracovní činnosti.*“

Tyto momenty obvykle vypovídají o moderátorově připravenosti mnohem více, než odříkávání nachystaných dotazů. Otázky bez přípravy jsou dobré především pro plynulý průběh rozhovoru, protože pokud by moderátor pouze předkládal své přichystané dotazy, ale poté už nereagoval na hostovi odpovědi, působil by jejich dialog velmi strojeně a divák by mohl být zároveň ochuzen o podrobnosti ze zajímavých témat.

⁷⁷ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 93

⁷⁸ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 121

Pokud moderátor adekvátně reaguje na svého hosta, vede to podle Müllerové ke smíšenému způsobu vedení dialogu, „... kdy moderátor položí otázku, host odpoví, moderátor reaguje další otázkou, která se sice ještě dotýká projednávaného subtématu, ale je obohacena o aspekty, kterými se toto subtéma ještě dále rozvíjí a zároveň se už posunuje dál“⁷⁹. (viz příklad č. 10)

Příklad č. 10: Lukáš Dolanský: „Když jste říkala o tom věšteckém snu nebo o těch náhodách, které stojí, tak potom já jsem někde četl, že jemu právě vypadly dvě herečky, takže vy jste byla v ten nejsprávnější možný moment na tom místě.“

Květa Fialová: „No, právě, ano. [...]“

Lukáš Dolanský: „To mi řekněte, tyhle sny pomáhaly vám i jindy nebo je to věc, která, já se omlouvám, já právě nejsem tím obdařen [...]. Nicméně pojďme k těm snům. Pomohlo vám to ještě někdy?“

6.2. Další typy otázek

Čmejrková se ve své práci zabývá i tím, že moderátor se svého hosta „... táže volně a spíše tak, aby se host rozhovořil [...], jindy klade otázky nabitě presupozicemi, nabízejí hostu jen velmi úzký manévrovací prostor“⁸⁰. Zmiňuje se i o faktu, že někdy se moderátor s odpovědí svého hosta spokojí a postoupí k další otázce „... a jindy klade další zpřesňující otázku (tzv. follow-up question), často záladnější, než byla ta první“⁸¹. (viz příklad č. 11)

Příklad č. 11: *Divák se na webu ptal, proč by církvím měla být vyplacena finanční náhrada za zabavené majetky odpovídající současné tržní hodnotě, když restituentům na počátku 90. let byly vyplaceny náhrady v cenách podle doby zabavení.*

Jiří Besser: „[...] Já musím říct, že těm církvím skutečně bude postupně s inflací vyplaceno 59 miliard a nedovedu si představit, že ten majetek, který byl právě dán do té skupiny těch 59 miliard, bychom měli ze dne na den skutečně vrátit. [...]“

⁷⁹ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 123

⁸⁰ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 93

⁸¹ Tamtéž

Daniel Takáč: „No, jde o to, jestli má hodnotu 59 miliard, jestli nemá hodnotu 45 miliard podle stavu v době zabavení nebo třeba 38.“

Jiří Besser: „Možná, možná, že ten majetek má ještě větší hodnotu než 59 miliard pro to, aby stát vůbec plnil úkol státní správy [...].“

Daniel Takáč: „Dobře a proč je to tedy jakási politická dohoda a ne nějaké věcné, odborné posouzení, aby nevznikaly spekulace, kde odpůrci budou říkat: ‚Ten majetek má určitě menší hodnotu,‘ a vy budete říkat, že může mít taky větší hodnotu a nikdo neví vlastně, jak to tedy je.“

Jiří Besser: „Je to ekonomicko-politická dohoda. [...].“

Dále Čmejková hovoří o otázkách doplňovacích, které „...tázacími slovy kdo, co, kdy, jak apod. přímo vytvářejí prázdnou pozici, do níž je třeba něco dosadit“⁸². (viz příklad č. 12)

Příklad č. 12: Lukáš Dolanský: „Technicky by mě zajímalo, jak to děláte? To znamená, že vy tam přijdete, chytíte tu menší rybu, a na tu pak chytíte tu velkou? Nebo jak to funguje?“

Jakub Vágner: „Přesně tak. Víceméně laicky řečeno, ale je to velmi výstižné.“

Zjišťovací otázky podle Čmejkové mohou, ale i nemusí vyžadovat holou odpověď, záleží vše jen na tom, zda moderátor svou zjišťující otázkou holou odpověď skutečně očekává, to však obvykle bývá relativní.⁸³ Müllerová hovoří o otázkách pátrajících po podrobnostech použitím namítacích formulí typu „počkejte, to mi musíte vysvětlit, to znamená...“⁸⁴ (viz příklad č. 13) Podle Müllerové jsou tyto otázky důkazem osobní zainteresanosti moderátora a jeho snahy porozumět, pochopit a přijít na kloub.⁸⁵

⁸² ČMEJKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 92

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 127

⁸⁵ Tamtéž

Příklad č. 13: Ondřej Dostál: „[...] Domnívám se osobně, že ten důvod, proč ty poplatky jsou příjmem těch zdravotníků, je proto, že bylo potřeba ušetřit na platbách zdravotních pojišťoven, které nemusely platit tolik těm zdravotníkům, protože si to ti zdravotníci jaksi vyberou od těch lidí [...].“

Lukáš Dolanský: „To znamená, že podle vás je to taková zdvojená daň nebo druhá daň pro pacienty, místo toho, aby to byl ten regulační prvek, jak bylo avizováno?“

V oblibě jsou podle Čmejrkové u moderátorů především otázky alternativní, vylučovací, které formulují dvě možnosti, z nichž si má host vybrat.⁸⁶ (viz příklad č. 13)

Příklad č. 13: Daniel Takáč: „A není jedno, jestli to je v jejím muzeu, tedy v Sovových mlýnech nebo v jiném muzeu?“

Čmejrková k tomu dodává, že z takto pokládaných otázek je patrné, že se moderátor snaží „... udržet rozhovor v určitém předem přichystaném řečišti, do něhož se snaží svést rozbíhavé odpovědi, kterých se mu jinak od hostů dostává a s nimiž si často neví rady.“⁸⁷ K tomu mu slouží i tzv. reformulace. „Moderátorovy reformulace jsou jednou z nejužívanějších technik, jíž redaktor interviewovanou osobu usměrňuje a vlastně zvládá její diskurs a převádí jej do svých vlastních slov.“⁸⁸ Moderátor se nemůže svého hosta na tu stejnou otázku ptát do nekonečna, pokud se mu nedostává odpovědi, může mu navrhnout odpověď a pokusit se mu vlastní formulaci vnutit.⁸⁹ (viz příklad č. 14)

Příklad č. 14: Lukáš Dolanský: „To znamená, že se analyzujete, že té straně přinášíte spíše negativa a takové komentáře se objevují, koneckonců míra vlastní osobnosti jaksi osobní popularity není nijak vysoká. Vezmete tu zodpovědnost a uvažoval jste třeba nad tím, že byste do voleb do Poslanecké sněmovny nešel za TOP 09?“

Miroslav Kalousek: „Víte, politici po 22 letech dnes a denně uvažují o tom, zda ještě budou pokračovat nebo ne, a to jejich osobní rozhodování, to jenom odpovídá obecně na vaši otázku, na druhou stranu já se, ptáte se trochu zvláštního člověka. Já jsem do té strany nevstupoval, já ji založil, beze mě by nebyla.“

⁸⁶ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 93

⁸⁷ Tamtéž, s. 94

⁸⁸ Tamtéž, s. 103

⁸⁹ Tamtéž, s. 94

Lukáš Dolanský: „Dobře. Tak jste si založil stranu, ale kterou ve výsledku můžete nakonec poškodit, tak to zas.“

Miroslav Kalousek: „Mně ta, mně ta strana pochopitelně nepatří, pokud by si náhodou vedení strany nebo její oprávněné orgány.“

Lukáš Dolanský: „To byste nakonec mohl skončit a v té straně zůstanete sám a budete si říkat: ‚Já jsem ji založil a ta strana je moje.‘“

Miroslav Kalousek: „Mně ta strana pochopitelně, ne, vy se ptáte, že se ptáte bez toho, abyste.“

Lukáš Dolanský: „Dobrá, ale pojdme, odpovězte mi na to, jestli jste uvažoval o tom, že ta míra té negativní reakce může dosáhnout nějaké hranice a že bude pro tu stranu, kterou vy říkáte: ‚Já jsem ji založil,‘ ale pro tu stranu bude mnohem lepší a výhodnější, získá lepší výsledek, když vy prostě nebudete kandidovat?“

Miroslav Kalousek: „V okamžiku, kdy by si to ta strana přála, tak to samozřejmě nepochybně udělám, tak jak kterýkoli z mých kolegů. (...) V okamžiku, kdy bych se já rozhodl nebo ta strana by se rozhodla, že odejdu a ta strana by dál byla úspěšná svojí politikou, tak zase někdo jiný bude první sedět na motorce a chytat ty mouchy do zubů. To si buďte jist.“

Lukáš Dolanský: „Dobrá. Ještě to nenastalo podle vás.“

Miroslav Kalousek: „Ne, v žádném případě.“

Reformulací moderátor shrne předchozí odpověď, zkonkretizuje ji a vybere klíčové informace, tím však hostovu odpověď často velmi zjednoduší.⁹⁰ S tou pak host může či nemusí souhlasit, proto jsou reformulace často podnětem k další k diskuzi. Čmejrková však dodává, že „často bývají prostě jen projevem toho, že si moderátor připravil určité tvrzení, které formuloval nejprve v podobě otázky, a nakonec v podobě závěrečné

⁹⁰ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 103-104

reformulace hostovy odpovědi.⁹¹ Host je tak nucen manévrovat ve velmi úzkém prostoru, který mu moderátor vymezil.⁹²

Vzhledem k povaze pořadu Hyde Park ČT24 je na místě zmínit i moderátorovy rekonstrukce diváckých dotazů, o kterých se zmiňuje Müllerová. Kromě posílání písemných dotazů je zde možnost i dovolání se do pořadu a položení své otázky přímo hostu. Moderátor v takovou chvíli slouží doslova jako prostředník mezi hostem a divákem. Tomu obvykle pomáhá tak, že jasně zformuluje dotaz, který volající obvykle pronáší velmi zmateně, nebo ignoruje negativní expresivní výrazy, které jsou v dotazech obvykle obsaženy.⁹³

„Nemenší službu však prokazuje i hostům, kteří také nezřídka ‚zaobalené‘, skryté otázky posluchačů nemusí v daném okamžiku pochopit.“⁹⁴ Podle Müllerové totiž nejsou na takovou rekonstrukční činnost zvyklí, nemají v ní dostatečnou praxi a psychická náročnost situace, v níž se ocitli, může utlumovat jejich pohotovost.⁹⁵ (viz příklad č. 15)

***Příklad č. 15:** Divák, který se do pořadu dovolal, nejprve obšírně vyprávěl svůj příběh o zraněném obratli a o nedostatečné lékařské pomoci v jeho případě. Pomohlo mu až rehabilitační zařízení.*

***Daniel Takáč:** „A vaše otázka prosím?“*

***Divák:** „No takhle. Proč to všechno vůbec žádný jiný doktoři nevědí? To přece není možný, aby vás z neurologie prostě poslali domů, když se nemůžete hnout. [...] ta primárka z té rehabilitace mi řekla: ‚A proč s váma před tím už něco nedělali, vždyť už to máte přes půl roku?‘ Čili.“*

***Daniel Takáč:** „Dobře, rozumíme. Já myslím, že pan profesor vám odpoví. Pusťte se do toho, pane profesore.“*

***Jan Štulík** se začne věnovat zdravotnímu problému diváka, jak ho zřejmě jeho lékařští kolegové vyhodnotili a o co se pravděpodobně jednalo.*

⁹¹ ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In *Jazyk, média, politika*, s. 105

⁹² Tamtéž

⁹³ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 130

⁹⁴ Tamtéž

⁹⁵ MÜLLEROVÁ O. Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In *Jazyk, média, politika*, s. 130

Daniel Takáč: „No, jde spíš o to, že, aspoň to, co náš divák naznačuje, že oni o vás jaksi nevěděli, proč třeba pána neposlali k vám?“

Jan Štulík: „Ale já si myslím, že asi o specializovaných páteřních centrech se obecně ví (...).“

7. Teoretický základ provedení analýzy

Porovnání moderátorských stylů obou moderátorů pořadu Hyde Park ČT24 provedu analýzou, která využívá pouze kvantitativní prvky. Analýza vytvořena pro tuto práci nemá za úkol vynášet konečné soudy o moderátorském stylu Daniela Takáče či Lukáše Dolanského. Především proto, že je tvořena z přepisů vybraných pořadů, dostupných v programu Anopress IT⁹⁶ a věnuje se tak pouze verbálním aspektům pokládaných otázek. „Je zřejmé, že výsledná podoba interview či debaty je tvořena vzájemnou součinností moderátora a zpovídaných a že pro úspěch moderátorské práce jsou důležité i nonverbální aspekty, jako je barva kravaty, prozódie, moderátorova schopnost sledovat odpověď...“⁹⁷ Žádnému z těchto aspektů se tato analýza nevěnuje. Dále jsou její výsledky determinovány výběrem hodnocených kritérií i výběrem hodnoceného vzorku pořadů. Nelze tedy v žádném případě hovořit o konečných a pevných číslech, ale spíše o prvotní snaze se o Hyde Parku ČT24 něco dozvědět analytickým přístupem.

Z analýzy pro tuto práci jsou zcela vynechány promluvvé úseky hostů a pozornost je věnována pouze promluvám obou moderátorů. Za promluvy jsou považovány všechny otázky i výroky jiného charakteru, které jsou adresovány přímo pozvanému hostu. Vyjmuty z hodnocení jsou naopak promluvy adresované volajícím divákům či odborníkům, se kterými se moderátor na pár minut během pořadu spojí. Pokud se stalo, že moderátor vyslovil více než jednu otázku, či nejprve svým výrokiem jiného charakteru připravil pozadí pro následnou otázku a host jeho řeč nepřerušil, aby mu odpověděl, byl tento úsek obsahující několik vět, často i několik dotazů, považován za jednu promluvu. Tedy pouze za předpokladu, že byl na jedno zastřešující téma, a že jako celek odpovídal základnímu kritériu neutralnosti či konfrontačnosti.

⁹⁶Dostupné na adrese <http://www.anopress.cz/Web/PagesFree/Home.aspx?xl=knihovna46&xh=minq5i9fxx6mtvhdx1vxb00m279orrn8&nomenu=0>

⁹⁷ HAVLÍK M. Otázky Václava Moravce. In *Člověk-jazyk-text*, s. 195

Za účelem zjištění, jak velmi se od sebe liší komunikační záměry moderátorů, jsem se rozhodla inspirovat u práce Petra Chlebouna⁹⁸, kterou uveřejnil v periodiku *Slovo a slovesnost* a zabýval se v ní výzkumem diskusních pořadů v českých televizích. Podle jeho kritérií jsem ohodnotila výroky moderátorů jako neutrální, konfrontační či vstřícné. To se však ukázalo jako nedostatečný nástroj pro snahu vytvořit co možná nejvíce objektivní výsledky analýzy. Proto jsem do svých hodnocených kritérií přidala i moderátorovy promluvy, kterými přerušil promluvový úsek svého hosta a všimla jsem si i promluv, které v sobě obsahovaly hodnotící prvek.

7.1. Hodnotící kritéria

a) Neutrálnost / konfrontačnost

Petr Chleboun ve své práci⁹⁹ označuje neutrální promluvu jako tu, která posouvá „...průběh diskuze po obsahové stránce kupředu, rozšiřuje, eventuálně prohlubuje informační pole diskutovaných témat. Otevírá téma nebo obsahuje tvrzení, které slouží jako iniciace další debaty.“¹⁰⁰ Vzhledem k průběhu pořadu, který nedává moderátorovi mnoho prostoru, aby sám začínal nová témata, jsem za neutrální promluvy označila i moderátorem předčítané otázky od diváků. Jiná kritéria se na divácké dotazy již nevztahují.

Za neutrální promluvy jsou v tomto případě označeny i ty, které by za jiných výzkumných podmínek mohly být označeny kupříkladu za útočné, neboť moderátor svého hosta zasypává otázkami, jež obsahují tvrzení, která mohou být hostovi nepříjemná. Pokud však otázka, obsahující tato tvrzení, nedokazuje rozpor v hostových vlastních slovech, ale má za úkol např. znejistit hosta tím, že mu bude předstřeno hned několik pohledů na probíranou tematiku, pak je v této práci označena za neutrální. Tedy takovou, která rozhovor posouvá tematicky dopředu, nebo ke stávajícímu tématu doplňuje nezbytné informace.

⁹⁸ CHLEBOUN P. Projekt kontinuální analýzy diskusních pořadů českých televizí. In *Slovo a slovesnost*

⁹⁹ Petr Chleboun ve své analýze pracuje i s kategorií vstřícné promluvy. Na tu jsem však během své vlastní analýzy nenarazila ani jednou, proto není do kritérií zařazena.

¹⁰⁰ CHLEBOUN P. Projekt kontinuální analýzy diskusních pořadů českých televizí. In *Slovo a slovesnost*, s. 195

Konfrontační promluva je podle Chlebouna ta, která „posiluje očekávání pouze určité odpovědi jako jediné akceptovatelné. Pokud obsah hostovy odpovědi nekoresponduje s vyvolaným očekáváním, moderátorova původní promluva připravuje vnímání takové odpovědi jako sporné či problematické.“¹⁰¹ Za konfrontační promluvy jsou označeny záporné či pochybovačné otázky, jež jsou položeny způsobem, který znemožňuje, aby jakákoli odpověď, kterou host poskytne, mohla být divákem vnímána pozitivně.

Dále jsou konfrontačních promluv řazeny i ty, jež směřují k verifikaci uváděných informací, popřípadě odhalování rozporů ve výpovědích hostů.¹⁰² V této práci tedy nejsou konfrontační výroky posuzovány coby konfliktní. Užití pojmenování konfrontace by mohlo vyvolat právě dojem, že jako konfrontační promluvy jsou označeny ty, které v sobě mají známku konfliktu. Tedy takové, které moderátor pronáší bojovným tónem, ty ve kterých hosta zahrnuje mnoha informacemi a nedá mu chvíli na nadechnutí. V této práci jsou takto popsané promluvy označeny za neutrální. Jako konfrontační jsou uvedeny pouze ty promluvy, které souvisí s možným protiřečením si v hostových výrociích. Resp. pokud moderátor v dané promluvě naznačí svou pochybnost nad hostovým výrokem kvůli jeho vlastním informacím, že jindy tvrdit opak. Vzhledem k tomu, že konfrontační výroky hodnocené touto optikou slouží především k poukázání na nesrovnalosti a ne k útočení na hosta, bylo by podle Chlebouna chybou „...se domnívat, že samotné konfrontační pojetí snižuje korektnost či kvalitu diskuse.“¹⁰³

Všechny hodnocené promluvy jsou důsledně rozděleny mezi neutrální a konfrontační, teprve poté jsou podrobeny dalším kritériím.

b) Přerušování řeči hosta

Za přerušující promluvy jsou označeny ty, jimiž moderátor přerušil souvislý tok řeči svého hosta, který tak nemohl dokončit svou plánovanou promluvu. Jde také o promluvy, které moderátor použil pro navrácení svého hosta k probíranému tématu, nebo se jej snažil přimět ke konečné odpovědi. Jsou to také přerušování, při kterých moderátor zpřesnil svou původní otázku, nebo dodal faktickou informaci. Zároveň do

¹⁰¹ CHLEBOUN P. Projekt kontinuální analýzy diskusních pořadů českých televizí. In *Slovo a slovesnost*, s. 195

¹⁰² Tamtéž

¹⁰³ CHLEBOUN P. Projekt kontinuální analýzy diskusních pořadů českých televizí. In *Slovo a slovesnost*, s. 196

tohoto hodnocení spadají i ty promluvy, kterými moderátor svého hosta přerušil, jelikož jej v jeho promluvě některá informace zaujala natolik, že cítil potřebu a povinnost, jako zástupce diváků, se na ni zeptat konkrétně a dobrat se v souvislosti s ní k dalším podrobnostem.

c) Hodnotící promluvy

Jako hodnotící promluvy jsou označeny ty, které obsahovaly hodnotící slovo, a je u nich možno bez pochyby určit, že jej moderátor použil za svou vlastní osobu. Nejsou zahrnuty výroky, které parafrázovaly dotaz od diváka, ani výroky, které se zaštiťovaly třetí osobou. Pro lepší představu přidávám příklad, aby bylo názorně patrné, které výroky jsem striktně označila jako hodnotící (viz příklad č. 15).

Příklad č. 15: Miroslav Kalousek: „*Naprosto ne. Nebo rozhodně se nedomnívám, že by bylo něco, pochopitelně budeme analyzovat svoji první krajskou volební kampaň.*“

Lukáš Dolanský: „*Rozumím, to budou asi všechny strany, bylo by absurdní, kdyby to nedělaly.*“

d) Komentáře k předchozím odpovědím

Pod takto zhodnocené promluvy jsou zařazeny výroky, které jistým způsobem komentovaly hostovu odpověď, ale nevedli k dalšímu dialogu na dané téma, ani neměly sloužit jako pobídka k další odpovědi. Nejsou takto hodnoceny výroky, které shrnují či reformulují hostovu odpověď. Do této poslední kategorie jsou zahrnuty pouze ty výroky, které jistým způsobem reagují na hostovu odpověď, ale moderátorův následující výrok zavádí téma rozhovoru již úplně někam jinam. Pro ilustraci přikládám opět názorný příklad moderátorova výroku, který je hodnocen jako komentář odpovědi (viz příklad č. 16).

Příklad č. 16: Miroslav Kalousek: „*I kdybyste byl vy, hájil bych vás stejně.*“

Lukáš Dolanský: „*Tak to by bylo překvapení. Dobrá, pojďme dál (...)*“

Je potřeba ještě doplnit, že prosté výroky typu „Dobrá; pojďme dál; přesuňme se k další otázce“ nebyly hodnoceny jako komentáře k hostově předchozí odpovědi.

Po vypracování analýzy na základě výše popsaných kritérií, podrobím dva díly pořadu, které se výslednými čísly budou od sebe nejméně lišit, i analýze otázek. Její kritéria se shodují s klasifikací otázek v kapitole 6. 2., proto je zde nebudu definovat podruhé.

7.2. Hodnocený vzorek

Pořad Hyde Park ČT24 je velmi rozmanitý co se týče témat, jimiž se zabývá. Pro určité zjednodušení jsem rozhodla zgeneralizovat témata do čtyř skupin: politika, sport, kultura, odborník¹⁰⁴. U každého moderátora jsem vybrala vždy jeden pořad s hostem z každé oblasti. Hodnoceným vzorkem je tak celkově osm dílů pořadu, za každého moderátora čtyři díly, každý z jedné předem vymezené oblasti.

Zkoumané pořady jsou uvedeny v tabulce č. 1 (řazeno chronologicky podle data odvysílání):

Tabulka č. 1:

Datum	Host	Moderátor
16.12.2011	Jakub Vágner (sportovní rybář)	Lukáš Dolanský
3.2.2012	Milan Knížák (bývalý ředitel Národní galerie)	Daniel Takáč
30.4.2012	Ondřej Dostál (právník z Platformy zdravotních pojištěnců)	Lukáš Dolanský
13.6.2012	Josef Jelínek (fotbalista, vicemistr světa z roku 1962)	Daniel Takáč
6.9.2012	Jiří Besser (poslanec, bývalý ministr kultury/TOP 09/)	Daniel Takáč
21.9.2012	Květa Fialová (herečka)	Lukáš Dolanský
15.10.2012	Miroslav Kalousek (ministr financí /TOP 09/	Lukáš Dolanský
31.10.2012	Jan Štulík (primář spondylochirurgického oddělení, FN Motol; předseda, Česká spondylochirurgická společnost)	Daniel Takáč

¹⁰⁴ Odborníkem je míněn člověk, který v pořadu hovoří na téma z jakékoli oblasti, ve které je obvykle uznávaným znalcem. Témata, kterým se tyto lidé v Hyde Parku ČT24 věnují, jsou tak diametrálně odlišná, že tohle byl nejjednodušší způsob jejich zobecnění.

8. Analýza dílů pořadu Hyde Park ČT24 moderovaných Danielem Takáčem

8.1. Hyde Park ČT24 ze dne 3. 2. 2012

V pořadu byl toho dne hostem Milan Knížák a řeč byla na příklad o jeho výročí na adresu mecenášky Medy Mládkové a její soukromé sbírky umění, o financování Národní galerie v době, kdy v ní Knížák působil jako ředitel, nebo o jeho vlastním uměleckém vkusu. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 2, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 2:

Celkový počet moderátorových promluv	107
Počet neutrálních promluv	83
Počet konfrontačních promluv	24
Počet přerušení řeči hosta	10
Počet hodnotících promluv	1
Komentáře předchozích odpovědí	0

Vzhledem ke skutečnosti, že se pan Takáč během pořadu spojil videohovorem s Milenou Bartlovou, profesorkou dějin umění na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, a ještě před tímto hovorem nechal pustit záznam Hyde Parku ČT24 s Medou Mládkovou, o které byla právě řeč, je počet jeho promluv poměrně vysoký. Je to zapříčiněno především jeho snahou přimět pana Knížáka k odpovědi, kterou mu mnohdy nebyl ochoten dát, nebo odpovídal na trochu jinou otázku, než jakou mu položil moderátor. Nebo občas neodpověděl vůbec a na příklad pouze pronesl výrok: „*Já se toho pána taky neptám.*“

Konfrontační promluvy souvisí především s nesouladem toho, co tvrdil pan Knížák a toho, jaké měl moderátor informace od svědků téže události.

Pan Knížák by se podle svého vystoupení v tomto dílu Hyde Parku ČT24 určitě nedal označit za „poslušného“ hosta, tudíž se nedomnívám, že by vzešlá čísla z tohoto dílu svědčila o útočnosti pana Takáče na pana Knížáka.

8.2. Hyde Park ČT24 ze dne 13. 6. 2012

Hostem pořadu byl toho dne bývalý fotbalista Josef Jelínek. Řeč byla o jeho fotbalovém úspěchu z roku 1962, ale především se jej diváci ptali na stav dnešního fotbalu. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 3, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 3:

Celkový počet moderátorových promluv	83
Počet neutrálních promluv	82
Počet konfrontačních promluv	1
Počet přerušení řeči hosta	13
Počet hodnotících promluv	2
Komentáře předchozích odpovědí	0

Tenhle rozhovor proběhl prakticky bez konfliktních situací. Většina přerušení řeči hosta spočívala ve zpřesňující otázce, která měla hostovi pomoci, aby se mu lépe odpovídalo na otázku dříve položenou.

Hodnotící promluvy jsou pak způsobeny především osobním názorem moderátora na obtížnost blížícího se zápasu fotbalové reprezentace.

8.3. Hyde Park ČT24 ze dne 6. 9. 2012

Do Hyde Parku ČT24 byl toho dne pozván poslanec za TOP 09 Jiří Besser, který od července 2010 do prosince 2011 působil jako ministr kultury. V tomto vydání pořadu však byla řeč pouze o církevních restitucích. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 4, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 4:

Celkový počet moderátorových promluv	103
Počet neutrálních promluv	99
Počet konfrontačních promluv	4
Počet přerušení řeči hosta	13
Počet hodnotících promluv	1
Komentáře předchozích odpovědí	0

Církevní restituce byly potenciálně velmi konfliktní téma, ale nakonec se především vysvětlovalo. A i když došlo na hostovu neochotu ke spolupráci, moderátor si velmi dobře poradil i bez použití zbytečně konfliktních výroků a přerušení hosta je opět způsobeno především moderátorovou snahou o vylepšení formulace otázky tak, aby byl host ujištěn v tom, na co odpovídá, nebo chycením se informace, kterou host do své odpovědi zahrnul jen tak jakoby mimochodem.

8.4. Hyde Park ČT24 ze dne 31. 10. 2012

Toho večera přišel na otázky diváků i moderátora odpovídat špičkový páteřní chirurg Jan Štulík, primář spondylochirurgického oddělení ve Fakultní nemocnici Motol, který je zároveň předsedou České spondylochirurgické společnosti, jež pomáhal zakládat.

Řeč byla samozřejmě o problémech se zády, a to jak v obecné rovině, tak i v rámci velmi konkrétních a osobních diváckých dotazů. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 5, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 5:

Celkový počet moderátorových promluv	72
Počet neutrálních promluv	70
Počet konfrontačních promluv	2
Počet přerušení řeči hosta	4
Počet hodnotících promluv	0
Komentáře předchozích odpovědí	1

V tomto případě bylo pro moderátora nejtěžší, a zároveň nejdůležitější, umět odhadnout, kdy má svého hosta přerušit, protože už příliš zabíhá do medicínských detailů, a kdy je to ještě nezbytná terminologie pro zdůvodnění předchozí odpovědi. Moderátor se většinu času snažil balancovat mezi obecným informováním o páteřní chirurgii a odpovědím na konkrétní divácké dotazy, které se ve většině týkaly zdravotního stavu samotných tazatelů. Proto občas svého hosta přerušil a zformuloval doplňující otázku, na kteroužto by daná odpověď mohla být prospěšná větší části diváků.

9. Analýza dílů pořadu Hyde Park ČT24 moderovaných Lukášem Dolanským

9.1. Hyde Park ČT24 ze dne 16. 12. 2011

Do pořadu byl na ten večer pozván sportovní rybář Jakub Vágner, který má svůj pořad o rybářství jak v České televizi, tak i na kanále National Geographic. Řeč proto byla právě o rybách, které ulovil, ale i o jeho cestách po celém světě za rybami a tím pádem i o samotné přírodě. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 6, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 6:

Celkový počet moderátorových promluv	45
Počet neutrálních promluv	45
Počet konfrontačních promluv	0
Počet přerušení řeči hosta	3
Počet hodnotících promluv	0
Komentáře předchozích odpovědí	0

Tohle vydání pořadu bylo praktickou ukázkou poklidného povídání si s hostem, kterému se nechává prostor pro vyjádření myšlenek i vysvětlení přesných detailů jeho práce, na které je tázán. Moderátor na začátku pořadu pustil, místo obvyklé krátké reportáže, ukázkou z americké talk show Jaye Lena a tak měl Jakub Vágner možnost prakticky bez přerušení vyprávět, jak se o pozvání dozvěděl, jak vypadá zákulisí této show a o čem sis s ním Jay Leno povídal, když za ním před natáčením přišel do zákulisí.

9.2. Hyde Park ČT24 ze dne 30. 4. 2012

Lukáš Dolanský ten den moderoval pořad, jehož hostem byl Ondřej Dostál, právník působící v Platformě zdravotních pojištěnců. Hlavním tématem večera bylo především v té době plánované rozdělování lékařské péče na standard a nadstandard a příplácení si druhého jmenovaného. Řeč ovšem došla i na změnu pojišťovny nebo zdravotní systémy v jiných zemích. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 7, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 7:

Celkový počet moderátorových promluv	67
Počet neutrálních promluv	67
Počet konfrontačních promluv	0
Počet přerušení řeči hosta	5
Počet hodnotících promluv	0
Komentáře předchozích odpovědí	1

Velmi nízký počet moderátorových promluv je dán původním určením, co přesně bude za promluvu považováno. V tomto případě moderátor nezvykle často zhušťoval několik otázek do jedné promluvy, popřípadě divácký dotaz přeformuloval a přidal ještě svou otázku. Protože ho však jeho host nepřerušil a nezačal odpovídat dříve, než nabyl dojmu, že už moderátor přednesl všechny své dotazy, na které chce znát odpověď, nešlo jinak a i několik moderátorových otázek dohromady muselo být klasifikováno jako jedna promluva.

Tahle situace se opakovala téměř po celou dobu pořadu. Dokonce, i když moderátor svého hosta přerušil, aby zkonkretizoval svůj předchozí dotaz, nebo se doptal na informaci, která ho v hostově odpovědi zaujala, učinil tak pomocí ne jedny, ale celé série další otázek.

9.3. Hyde Park ČT24 ze dne 21. 9. 2012

Lukáš Dolanský pro tento večer přivítal v pořadu herečku Květu Fialovou. S ní se bavil o jejích hereckých začátcích, názorech na politiku, pocitech z pohřbu Radoslava Brzobohatého, ale především byla řeč o věcech duchovních a duševních. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 8, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 8:

Celkový počet moderátorových promluv	154
Počet neutrálních promluv	152
Počet konfrontačních promluv	2
Počet přerušení řeči hosta	7
Počet hodnotících promluv	4
Komentáře předchozích odpovědí	8

Zde jsme svědky spíše opačného jevu, než tomu bylo u předchozího analyzovaného dílu. V něm pronesl moderátor nezvykle málo promluv, v tomto díle jich naopak pronesl nezvykle mnoho. Více než na kategorii hosta, a její předpokládané konfliktnosti, v tomto případě záleží přímo na osobnosti dotazovaného. Paní Fialová je v českém mediálním světě ojedinělou osobností a moderátoři, kteří s ní dělají rozhovor, to obvykle nemají jednoduché. Stává se už pravidlem, že se ptá ona jich, nebo začne naprosto odbíhat od probíraného tématu a moderátorům se ne vždy daří nasměrovat ji tam, kam by to potřebovali.

Konfrontační promluvy pronesl moderátor z toho důvodu, že si paní Fialová během pořadu několikrát protiřečila. Přesněji řečeno odpověděla pokaždé trochu jinak na rozdílně formulovanou, ale v jádru úplně stejnou otázku.

Vyšší počet komentářů na předchozí odpovědi, než jaký se dosud v analýze objevil, byl důsledkem převážně náboženských témat, která se táhla celý pořadem. Moderátor nepůsobil dojmem, že by věřil tomu stejnému, čemu věří paní Fialová a vícekrát se mu tak stalo, že její výrok okomentoval, aniž by tím dialog posunul někam dál.

9.4. Hyde Park ČT24 ze dne 15. 10. 2012

Patnáctého října byl hostem Hyde Parku ČT24 ministr financí Miroslav Kalousek. Řeč tedy pochopitelně byla o reformách, o výsledcích krajských voleb, o prospěšnosti stávající vlády i o osobní popularitě pana Kalouska. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 9, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 9:

Celkový počet moderátorových promluv	152
Počet neutrálních promluv	139
Počet konfrontačních promluv	13
Počet přerušení řeči hosta	28
Počet hodnotících promluv	9
Komentáře předchozích odpovědí	1

Právě vyhodnocený díl pořadu se zcela jistě nedá považovat za díl, který by proběhl bez emocí, zvýšeného hlasu či slovní přestřelky. Šlo o díl, ve kterém se host snažil neustále pronášet prohlášení, která však mnohdy neměla co do činění s položenými otázkami. Které se naopak vehementně snažil prosadit moderátor. Přerušení hostovi řeči tak není z větší části způsobeno konkretizací původní otázky či zaujetím hostovými informacemi. Jde převážně o snahu vrátit hosta ke skutečně probíranému tématu a pokusy, aby odpověděl na to, nač je tázán.

Konfrontační promluvy byly opět proneseny především kvůli situaci, ve které host tvrdil jednu věc, ale moderátor byl na základě svých informací přesvědčen o zcela jiné.

Hodnotících promluv je oproti jiným pořadům spíše nadbytek.

10. Vyhodnocení kvantitativní analýzy

Nyní dám dohromady celková čísla u obou moderátorů a porovnáám pro výstižnější názornost v procentech, podobně, jako to ve své práci provedl Martin Havlík. Celé hodnoty by sami o sobě neměly žádnou výpovědní hodnotu. Nejdříve sečtu hodnoty pro Daniela Takáče (Výsledky analýzy viz tabulka č. 10, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní).

Tabulka č. 10:

TAKÁČ	Neutrální promluvy	Konfrontační promluvy	Přerušeni řeči hosta	Hodnotící promluvy	Komentáře odpovědí
3.2.2012	78%	22%	9%	0,9%	0
13.6.2012	99%	1%	16%	2%	0
6.8.2012	96%	4%	13%	1%	0
31.10.2012	97%	3%	6%	0	1%

Zde je na procentuálních výsledcích Daniela Takáče zcela jasně vidět, že míru neutrálních promluv vůči svým hostům udržuje po většinu času na stejné míře. Jednou výjimkou je host ze dne 3. 2. 2012 a tím byl Milan Knížák. V tomto případě byla vyšší míra konfrontačních promluv způsobena především neukázněností tohoto hosta a pak snahou moderátora se dobrat toho, na čí straně je pravda, když v puštěném záznamu ze staršího vydání Hyde Parku ČT24 zazněly z úst mecenášky Medy Mládkové informace, které poté pan Knížák popíral.

Nejmenší míru konfliktnosti pak vykazuje díl s Josefem Jelínkem i díky faktu, že host si neprotiřekl, ani mu nebylo třeba dokazovat, že jeho vlastní promluvy nejsou tak zcela správné.

Co se týče míry přerušeni řeči hosta, je to u pana Takáče půl na půl. Ze čtyř vzorků jsou dvě jeho hodnoty pod 10% a další dvě hodnoty nad 10%. Nejvyšší hodnotu má u hosta, který přišel do studia 13. 6. 2012 a tím byl bývalý fotbalista Josef Jelínek. V tomto případě však šlo skutečně především o moderátorovu snahu pomoci svému hostu, který občas ve svých vlastních odpovědích tápal. Pohotovému moderátoru pak nabídl pomoc v podobě přeformulované odpovědi, kterou skočil svému hostu do řeči.

Nejvíce hodnotících promluv pak bylo opět u pana Jelínka. Ale jak jsem již napsala výše, šlo zde především o moderátorovo vlastní vyjádření k průběhu budoucího zápasu české fotbalové reprezentace.

Hodnoty výsledného sečtení pro Lukáše Dolanského. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 11, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 11

DOLANSKÝ	Neutrální promluvy	Konfrontační promluvy	Přerušení řeči hosta	Hodnotící promluvy	Komentáře odpovědi
16.12.2011	100%	0	7%	0	0
30.4.2012	100%	0	7%	0	1%
21.9.2012	99%	1%	5%	3%	5%
15.10.2012	91%	9%	18%	6%	0,7%

U pana Dolanského to vypadá, že si své konfrontační výroky hlídá. Jen při jednom hostu mu procentuální zastoupení konfrontačních promluv stouplo na 9% a hodnota neutrálních promluv tak klesla na 91%. Stalo se tak u hosta ze dne 15. 10. 2012, jímž byl současný ministr financí Miroslav Kalousek. Jak jsem již napsala ve své práci o něco výše, šlo o dialog, ve kterém se ani jeden z jeho účastníků nechtěl „vzdát“. Každý z nich si stál za svým, jeden odpověď vyžadoval, druhý ji odmítal dát, nebo se k ní hodlal dopracovat až po velmi obširném a velmi obecném úvodu. I z toho důvodu je přerušování řeči hosta na hodnotě 18%.

Nejnižší hodnotu přerušování řeči hosta, tedy 5%, vykazuje host, se kterým Lukáš Dolanský vedle rozhovor dne 21. 9. 2012 a tím byla herečka paní Květa Fialová. Nejnižší číslo ze všech zkoumaných vzorků je tentokrát nejpravděpodobněji způsobeno tím, že paní Fialová skákala do řeči panu Dolanskému mnohem více než on jí. Nedala mu tak mnoho šancí, aby ji zaskočil uprostřed věty. Pokud už ji přerušil, tak většinou z toho důvodu, že paní Fialová se pustila do vyprávění o duších, těch našich i těch zemřelých, a v jejím vyprávění se občas dalo těžce orientovat. Proto bylo potřeba doplňujících otázek nejen pro samotného moderátora, který působil dojmem, že duchovním věcem příliš nevěří či jim nepřikládá váhu, ale i pro diváka, neboť paní Fialová ve svém vyprávění velmi často přeskakovala.

Hodnotících promluv měl pan Dolanský nejvíce opět u současného ministra financí pana Miroslava Kalouska. V tomto případě to již považuji za jisté osobní zaujetí moderátora vůči jeho hostovi, ale tento výrok si mohu dovolit pouze z toho důvodu, že jsem přímo výroky pana Dolanského četla a ty ve mně vyvolaly toto přesvědčení. Nicméně z procentuálních čísel, obsažených v tabulce, nic takového vyčíst nemůžeme.

Další krok mé analýzy je snaha o srovnání. Poté, co jsem u obou moderátorů sečetla všechny jejich hodnoty jednotlivých hodnotících kritérií a vypočítala tak jejich procentuální zastoupení v celkovém počtu hodnocených promluv, které ve čtyřech mnou vybraných dílech pořadu pronesli, vyšly mi tyto hodnoty. (Výsledky analýzy viz tabulka č. 12, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní)

Tabulka č. 12:

	Neutrální promluvy	Konfrontační promluvy	Přerušeni řeči hosta	Hodnotící promluvy	Komentáře odpovědi
Takáč	92%	8%	11%	1%	0,3%
Dolanský	96%	4%	10%	3%	2%

I když bylo v předchozích tabulkách, vytvořených samostatně pro každého moderátora zvlášť, naprosto zřetelně viditelné, že jsou v jejich stylu vedení mediálního rozhovoru rozdíly objevující se takřka host od hosta, když jsem sečetla všechny hodnoty dohromady, jejich styly, reprezentované vybranými kritérii, se od sebe o mnoho neliší.

V počtu neutrálních, a tím pádem i konfrontačních, promluv jsou rozdíl 4%, v přerušeni řeči hosta je to dokonce jen 1%. Skutečný rozdíl lze najít pouze v oddělení komentářů předchozích odpovědí, kde se procentuální hodnoty liší o číslo 1,7. Ale jinak se dá určitě hovořit o vyrovnaných moderátorských stylech.

11. Analýza otázek

Předchozí analýza mi pomohla zvolit vzorek pro kvantitativní analýzu otázek, kterou chci aplikovat na dva pořady, jež se dle výše stanovených kritérií od sebe v komunikační strategii svých moderátorů příliš neliší. Těmi pořady budou díl ze 13. 6. 2012, který moderoval Daniel Takáč, a jehož hostem byl Josef Jelínek, a díl z 30. 4. 2012, ve kterém Lukáš Dolanský hostil Ondřeje Dostála.

Pro vypracování této analýzy jsem se inspirovala u práce Martina Havlíka, která tímto způsobem analyzuje Otázky Václava Moravce.¹⁰⁵ Vypracování kvantitativní analýzy otázek na vybraných dvou pořadech bude sloužit jako porovnání dvou analytických přístupů ke stejnému hodnocenému vzorku.

11.1. Hodnotící kritéria

Charakteristika kritérií analýzy se v tomto případě prakticky překrývá s tříděním otázek, které jsem provedla v kapitole 6.2. Některé kategorie jsem však převzala z práce Martina Havlíka, a proto bude dobré je osvětlit.¹⁰⁶

Otázky jednoduché jsou takové, kterým nepředchází žádný úvod a nenásleduje po nich ani žádné doplňující vysvětlení. Oproti tomu otázky komplexní jsou složeny z kontextualizujícího konstatování a vlastní otázky. Zavřené a otevřené otázky se liší v omezení možné odpovědi. Otázky, které byly stylisticky zpracovány tak, že bylo možné, či přímo nevyhnutelné, na ně odpovědět pouhým ano či ne, byly hodnoceny jako zavřené. Jako výzvové dotazy jsou označeny ty, které neměly podobu otázky, přesto dále rozvíjely dialog. Pro orientaci v následující tabulce je nutné připomenout, že všechny otázky měly přiřazeny více rysů (např. zjišťovací, jednoduchá, zavřená otázka).¹⁰⁷

Z analýzy otázek byly zcela vypuštěny otázky od diváků, ale byly ponechány otázky, kterými moderátor divácké dotazy parafrázoval či jinak využíval.

¹⁰⁵ HAVLÍK M. Otázky Václava Moravce. In *Člověk-jazyk-text*, s. 195-199

¹⁰⁶ Charakteristika všech následujících kritérií je převzata z práce Martina Havlíka, proto celou parafrázi, ničím jiným následující odstavec není, zacitují až na jejím konci. Jde o rozhodnutí především z estetického důvodu.

¹⁰⁷ HAVLÍK M. Otázky Václava Moravce. In *Člověk-jazyk-text*, s. 195 - 199

Výsledky analýzy viz tabulka č. 13, komentář, který k ní náleží je přímo pod ní.

Tabulka č. 13:

	Takáč	Dolanský
Zpřesňující otázky	13 » 27%	13 » 26%
Doplňovací otázky	8 » 17%	9 » 17%
Otevřené otázky	21 » 44%	26 » 49%
Zavřené otázky	27 » 56%	27 » 51%
Vylučovací otázky	2 » 4%	1 » 2%
Jednoduché otázky	27 » 56%	23 » 43%
Komplexní otázky	21 » 44%	30 » 57%
Výzvodové dotazy	15 » 31%	15 » 28%
Celkově	48 » 100%	53 » 100%

Z tabulky lze vyčíst, že i když na promluvy moderátorů aplikuji odlišnou analýzu, přinese mi podobné výsledky. V první analýze se obecně promluvy moderátorů od sebe příliš nelišily a po druhé analýze je zřejmé, že se od sebe mnoho neliší ani procentuální zastoupení jednotlivých typů otázek v celkovém slovním projevu moderátorů.

Jediný větší rozdíl v procentuálním zastoupení je patrný u otázek jednoduchých a komplexních. Zde mohlo sehrát roli probírané téma, neboť Lukáš Dolanský s 57% komplexních otázek probíral ve svém díle zdravotní systém České republiky. Otázky na takové téma se obtížně pokládají bez předchozího úvodu či následného komentáře.

Jde o analýzu pouze dvou pořadů, jejichž výběr závisel na předchozí analýze, tudíž může svými výsledky pouze napovědět, jak vypadá skutečnost. Pro relevantnější závěry by bylo nutno zpracovat větší množství dat. Tato práce si však dala za úkol pouze naznačit způsob, kterým by se daly analýzy o větším objemu dat provádět.

12. Závěr

Záměrem této bakalářské práce bylo především zjistit jak, či zda vůbec, se liší způsob, jakým moderátoři po verbální stránce vedou mediální dialog v pořadu Hyde Park ČT24. Abych však mohla splnit hlavní záměr této práce, bylo nutné si nejprve určit a splnit záměry malé, pro výsledek práce však nezanedbatelné.

Prvním takovým záměrem byla definice mediálního dialogu, kterou jsem provedla v kapitole 3. Rovněž jsem ve stejné kapitole věnovala i pojmu asymetričnost institucionálního dialogu, která je v mediálním dialogu velmi důležitá. Účastníci mediálního dialogu si totiž nejsou rovni, jejich role jsou pevně dané. Například se může ptát jen první strana té druhé, ale už tomu nemůže být naopak. Institucionálnost ale není nevýhodou, spíše naopak. Díky ní vědí účastníci mediálního dialogu, co od jeho průběhu mohou očekávat. V mediálním dialogu mohou očekávat především orientaci na diváka, protože pro něj je mediální dialog určen primárně. Tomu je věnována druhá podkapitola patřící pod mediální dialog.

Když už jsem si určila, v rámci jakého dialogu se to pohybuji a co všechno obnáší, byl čas představit si samotný pořad, o kterém celá práce pojednává. Proto jsem v ní pro něj vyčlenila čtvrtou kapitolu, ve které je popsán jak jeho „vnější vzhled“, tak je i žánrově zasazen do rozhovoru. Ve stejné kapitole je doplněno ještě představení obou moderátorů, kterých se bude týkat analýza. Jejich jména jsou Daniel Takáč a Lukáš Dolanský.

Osobností moderátora v mediálním institucionálním dialogu se věnuje celá pátá kapitola, která zahrnuje jak role, které má moderátor plnit (organizační, řídicí, zprostředkující), tak nároky, které jsou na něj kladeny. Těmi je myšlena především nestrannost jeho projevu a perfektní informovanost a připravenost na každý díl, které jsou tematicky velmi odlišné.

Důležité bylo si určit, jaké existují typy otázek, tomu je v práci věnována kapitola 6. Rozdělila jsem je na otázky s přípravou nebo bez a zbylou typologii otázek jsem zařadila do jednoho oddílu. Ve chvíli, kdy jsem měla typologii otázek objasněnou, posunula se má práce blíže ke zjištění odpovědi na hlavní výzkumnou otázku. Nejprve je však v kapitole sedm přesně popsán průběh celé analýzy. Především jsou v ní popsána kritéria moderátorského stylu, podle kterých byla analýza provedena, tedy

neurální promluvy, konfrontační promluvy, přerušování řeči hosta, hodnotící promluvy a komentáře k předchozí odpovědi. Dále byl určen vzorek pořadu, který bude podroben analýze. Šlo celkem o osm dílů pořadu Hyde Park ČT24, vždy po čtyřech moderovaných jedním moderátorem. Za každého moderátora jsou tedy vybrány čtyři díly, protože zde hraje roli i determinace osobou hosta. Proto je u každého moderátora analyzován jeden pořad, ve kterém byl jeho hostem politik, jeden s člověkem ze sportu, dále s hostem z kultury a nakonec byl u obou moderátorů analyzován i díl, ve kterém hostili některého odborníka.

Tabulky s vyhodnocením každého jednotlivého hosta jsou v oddílech 8 a 9. Osmý oddíl se věnuje pořadům, kterými provázel Daniel Takáč, devátý oddíl se pak věnuje pořadům, které moderoval Lukáš Dolanský. U obou moderátorů jsem data zjištěná z jednotlivých pořadů dala do jedné tabulky, abych na pozadí čtyř dílů pořadu měla představu o jejich moderátorském stylu. Ovšem jen z pohledu předem daných kritérií.

Výsledky vypadaly u pana Takáče následovně: rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou u neutrálních, a tím pádem i konfrontačních, promluv byl 19 jednotek. U přerušování řeči hosta to činilo 7 jednotek, u hodnotících promluv 1,1 jednotka a u komentářů předchozí odpovědi byl rozdíl celá 1 jednotka.

Výsledky u pana Dolanského vypadaly takto: rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou u neutrálních, a tím pádem i konfrontačních, promluv byl 9 jednotek. U přerušování řeči hosta to činilo 13 jednotek, u hodnotících promluv 6 jednotek a u komentářů předchozí odpovědi byl rozdíl celá 4,3 jednotky.

Výsledky zobrazené pouze tímto způsobem by mohly budit dojem, že mezi způsobem vedení dialogu obou moderátorů je podstatný rozdíl. A že jako dva zástupci jedné instituce se rozhodně nechovají ani nevystupují jednotně.

Čísla, která mi analýza poskytla je však potřeba zpracovat ještě jedním způsobem. A to sečíst všechny hodnoty vždy za každého moderátora a poté je opět přepočítat do procentuálních hodnot. Což jsem učinila a vyšla mi čísla ještě mnohem zajímavější, než byla ta první. Po sečtení všech hodnot se mezi oběma moderátory neobjevil větší rozdíl než dvou jednotek a to v žádném z hodnotících kritérií.

Pro srovnání jsem poté podrobila analýze otázek ty dva díly pořadu, které první analýzy ohodnotila jako nejméně rozdílné. I po aplikaci pozměněného aparátu kritérií

vyšel podobný výsledek – jejich způsoby, kterými kladou otázky svým hostům, se od sebe příliš neliší. A pokud je v některém aspektu přeci jen odchylka, lze ji interpretovat jako důsledek probíraného tématu a osobnosti hosta.

Původní výzkumná otázka tedy byla bezpochyby zodpovězena. Z výsledků analýz je patrné, že oba dva moderátoři upravují svůj způsob vedení dialogu podle potřeby, přesněji řečeno podle osobnosti hosta, proto jednotlivé díly mezi sebou vykazovaly v hodnotících kritériích takové rozdíly. Ale když se všechny hodnoty u moderátorů sečetly, pak vyšlo najevo, že se jejich styl vedení dialogu téměř neliší.

A to je odpověď na počáteční výzkumnou otázku: ano, je možné, aby dva moderátoři, kteří střídavě vedou jeden diskusní pořad, jej vedli s co nejmenšími odchylkami v míře konfrontačních promluv vůči svým hostům a celkově se jejich způsob vedení rozhovoru v zásadě nijak extrémně nelišil.

Jde samozřejmě o analýzu provedenou na poměrně malém výzkumném vzorku, její hodnoty a výsledky jsou již od začátku ovlivněny výběrem kritérií, se kterými se bude během analýzy pracovat. Tato práce tedy nepřináší žádné konečné a definitivní rozhodnutí ve věci moderátorů pořadu Hyde Park ČT24, ale třeba může posloužit jako podpůrný materiál pro některé další analýzy.

Seznam literatury

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In Čmejrková, S., Hoffmannová, J (ed.): *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 2003, s. 80 – 115. ISBN 80-200-1034-3.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Televizní interview a jiné duely. Mediální dialog jako žánr veřejného projevu. *Slovo a slovesnost*, r. 60, rok 1999, s. 247-268. ISSN 0037-7031

HAVLÍK, Martin. Otázky Václava Moravce. In: *Člověk-jazyk-text*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008, s. 196-199. ISBN 978-80-7394-075-1.

HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi*. 1. vydání. Praha: Novinář, 1986. ISBN (váz.).

HOFFMANNOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktnosti) v televizních politických rozhovorech. In *Slovo a slovesnost*, r. 55, rok 1994, s. 194 – 201. ISSN 0037-7031.

HOFFMANNOVÁ, Jana. Veřejné mluvené projevy v Poslanecké sněmovně: humorný konflikt a konfliktní humor. In Čmejrková, S. a Hoffmannová, J. *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 2003, s. 40-55. ISBN 80-200-1034-3.

CHLEBOUN, Petr. Projekt kontinuální analýzy diskuzních pořadů českých televizí. In: *Slovo a slovesnost*, r. 64, rok 2003 s. 194-199. ISSN 0037-7031

JÍLEK, Viktor. *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005.

KODEX ČESKÉ TELEVIZE. Praha: Česká televize, 2003. Dostupný z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct/kodex/index.php>

KRAUS, Jiří. Moderátor. In: *Naše řeč*, r. 65, rok 1982 s. 224, ISSN 0027-8203.

MARKOVÁ, I., MÜLLEROVÁ, Olga, HOFFMANNOVÁ, Jana. Od teorie dialogu k institucionální komunikaci. In: *Slovo a slovesnost*, r. 60, rok 1999, s. 198-204, ISSN 0037-7031.

MÜLLEROVÁ, Olga: Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In Čmejrková, S., Hoffmannová, J. (ed.): *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 2003, s. 116 – 156. ISBN 80-200-1034-3.

MÜLLEROVÁ, Olga. Úlohy moderátora v rozhlasovém diskusním pořadu Radiofórum. *Naše řeč*, r. 82, rok 1999, s. 169 – 183. ISSN 0027-8203.

MÜLLEROVÁ, Olga, HOFFMANNOVÁ, Jana. *Kapitoly o dialogu*. Praha: Pansofia, 1994. ISBN 80-85804-29-8.

OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

RUB-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. 1. vyd. Překlad Hana Bakičová. Praha: Grada, 2005, 292 s., [22] s. barev. obr. příl. ISBN 80-247-0158-8.

ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. Praha: Novinář, 1980. ISBN (brož.).

ŠVANDOVÁ, Blažena, JELÍNEK, Milan. *Argumentace a umění komunikovat*. Vyd. 1. Brno: Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, 1999, 327 p. ISBN 80-210-2186-1.

TONDL, L. *Dialog*. 1. vydání. Praha: Filosofía, 1997. ISBN 80-707-092-7.

Internetové zdroje

<http://www.anopress.cz/Web/PagesFree/Home.aspx>